

Szabó Magda–Bereményi Géza

Az ajtó

(Színmű)

Szereplők:

Emerenc, Molnár Anna, Professzor, Alezredes, Polett, Sutu, Unokaöcs, Főorvos, Brodarics úr, Sofőr, Riporter, Egészségügyi dolgozó

Továbbá: rendőrök, ápolók, köztisztasági dolgozók, mentősök

I. FELVONÁS

(Zenei nyitány, melynek utolsó hangjait írógép kattogása váltja fel.)

1. jelenet

ANNA *(hang)* Ez a könyv nem Is-
tennek készült, aki ismeri a zsi-
gereimet, nem is az árnyaknak,
akik mindenre tanúk és figyelik éb-
renlétem és álmaim óráit, hanem
az embereknek. Bátran éltem idá-
ig, remélem, meghalni is így fogok,
bátran és hazugság nélkül, de en-
nek az a feltétele, hogy kimondjam:
én öltem meg Emerencet. Ezen az
sem módosít, hogy nem elpusztíta-
ni akartam, hanem megmenteni.

Rendőrség

*(Egy rendőrségi adminisztrátornő gé-
pel gyakorlottan az íróasztalnál ülve.
Két közrendőr hátul beszélget állva.
Szimpatikus alezredes érkezik aktatás-
kával, fogadja a két rendőr tisztelgését,
majd valami eligazítást tart nekik.)*

*Ezután két ügyfél jön be hátulról
középen, egy házaspár kart karba ölt-
ve. A férj szürke öltönyös eleganciája,*

*szemüveges finomsága is mutatja,
hogy az angol tanszék professzora.
Az asszony valamivel otthonosabb-
nak tűnik a világ dolgaiban, de most
ő is visszafogottan viselkedik, ér-
zékeny férjét óvja a szokatlan kör-
nyezetben.*

*Mindketten regényírók, akik meg-
figyelnek és vizsgáztatnak mindent,
érdeklődve tekintenek a jelenlévőkre,
mintha folyvást témákat és embertí-
pusokat gyűjtenének.)*

ANNA *(az Alezredeshez)* Jó napot kí-
vánok!

PROFESSZOR Jó napot kívánok!

ALEZREDES Kezicsókolom. Jó na-
pot.

ANNA Ki- és bejelentőlapppal vagyunk
itt.

ALEZREDES *(Bár nem ez a dolga, át-
veszi az okmányokat, belepillant.)*
Pestről költöznek át?

ANNA Igen. Nyugodtabb helyre. *(Visz-
szaveszi a papírokat.)*

ALEZREDES Hát az itt, Budán, van
bőven. Nyugalom.

PROFESSZOR Reméljük.

ALEZREDES Oda tessék *(Folytatja az eligazítást, miközben a házaspár az adminisztrátornőhöz megy, aki gépbe fűzi a papírt, gépel.)*

ADMINISZTRÁTORNŐ Júlia utca 3.?

ANNA Igen.

ALEZREDES Júlia 3.? *(odamegy)* Már be is költöztek oda?

PROFESSZOR Csak a bútoraink.

ANNA Most jönnek a könyvek és az apróságok.

ALEZREDES Apróságok? Gyerekek is vannak?

ANNA *(férfjére pillantva)* Nem, dehogysis.

ALEZREDES Pardon, nem akartam bizalmaskodni. Csak mi kilencen vagyunk testvérek. Ugyanis én vidékről származom.

ANNA Én sem vagyok fővárosi.

PROFESSZOR Már elnézést, van ennek bármi jelentősége?

ALEZREDES Igaza van. A mi államrendünkben ez már nem számít. Isten őrizz! Na de kinéztek már az erkélyről?

ANNA Első dolgunk volt.

ALEZREDES Na? És mi van ott szemben? Észrevették?

ANNA Távolabb nagyon szép jegegyefák.

ALEZREDES És közelébb? Na? Van ott egy nagy ajtó is. Na? Előtérrel.

PROFESSZOR Az ajtó mindig zárva van?

ALEZREDES Amögött lakik az én barátom.

ANNA Mi valami nőről hallottunk.

PROFESSZOR Magányos asszonyról.

ALEZREDES Ó az én ósrégi barátom. Még sose látták? Pedig sokat is tartózkodik az utcán. Ugyanis ő takarítja.

ANNA Az utcát?

ALEZREDES Az utcát meg mindent. *(Nevet.)* Mindent ő takarít. Az em-

bereket is. Emerenc. Ő takarítja az egész világot. De úgy, ahogy mondom. Az én barátom! Sok szerencsét! *(Közben az írógép kattog.)*

2. jelenet

A házaspár új lakása

(Az írógép kattog akkor is, mikor a szín újra világos lesz.)

Szép nyári nap. Balra a villa, melynek első emeletén a házaspár lakik, belőle egy szoba és a konyha meg az erkély látszik. A konyhából az előszobába, a szobából a belső helyiségbe nyílik az ajtó.

A szín jobb oldalán Emerenc előtere, amit a villától a közepén lévő utca és kert választ el. A felül fedett előtérnek ragyogóra mosott kőlapokból kirakott az aljzata, a nagy Ajtó bezárva, az ablakok bespalettázva, a köveken egy asztal, a falnál három mellékhelyiség: a vécé és a kamra.

Anna új regényét gépeli a villában. Hátrádól, némán mozgó szájjal fogalmaz, ismét belelendül a gépelésbe, közben örömeiben mosolyog, mert megy a munka.

Az utcáról, a konyha felől a Professzor jön be, nagy nehezen, mivel összespárgázott könyvoszlopokkal terhelt mindkét keze, mögötte egy fiatalember szintúgy, akit a férj jelbeszéddel figyelmeztet, nehogy megzavarják az írói munkát. Megpróbálnak észrevétlenül elhaladni Anna mögött, de a belső szobába vezető ajtóval a Professzor nem bír, és a könyvekkel együtt elzuhan. Robaj, Anna felugrik.)

ANNA Jaj, ne!

PROFESSZOR *(a földön, önironikusán)* Goddam Blody!

ANNA *(Gondoskodó lesz, fel akarja segíteni a férjét.)* Látod, hogy

- cipelsz? Látod, hogy megint cipelsz? Mondtam, hogy majd én, és ráér, holnapra befejezem. *(Földerülve a férje mellé fekszik, játsszani akar vele.)* Türelem. Nem kell rohanni, majd én felhordom a könyveket. Azt tudod, hogy neked a lassúság az igazi természeted?
- PROFESSZOR Nekem?
- ANNA A házasságunk ötödik évében buktál le. Nekem van szemem, hiába rohangálsz. Lebuktál, lassú, megfontolt ember vagy. Három évig írtad a kisregényt.
- PROFESSZOR És a házasságunk tizenötödik évében mit írtam?
- ANNA A nekem legkedvesebb regényedet.
- PROFESSZOR És az kétszázharminchat flekk volt. Négy, négy hónap alatt írtam meg. Elég gyorsan?
- ANNA De mikor volt az?
- PROFESSZOR Tíz éve.
- ANNA És mióta nem írsz? Te, aki a legérdekesebb élő író vagy? Aki a legmagasabbra tudod felvinni azt a stílust...?
- PROFESSZOR Psszt! There is somebody else here.
- ANNA *(Észreveszi a fiatalembert, felugrik.)*
- UNOKAÖCS Jó napot, író!
- PROFESSZOR *(felül)* A közelünkben lakik.
- UNOKAÖCS Csak a férje megkért, hogy segítek. Ingyen.
- ANNA Köszönjük. Jó napot! A többi könyvet majd én...
- UNOKAÖCS A Szeredás Emerenc unokaöccse vagyok. Az unokaöccse vagyok annak, aki itt szemben lakik, és szeretném mondani, hogy majd beszéllek a nagynénémmel, hogy maguknak háztartási segítségre van szükségük, és most szeretném őt ajánlani.
- ANNA Ne haragudjon, mi magunk látjuk el magunkat, és anyagilag sem tudnánk...
- UNOKAÖCS Mindenkinek Emerenc segít a környéken. Takarít, főz mindenkire...
- ANNA Ki mondta, hogy segítségre van szükségünk? *(A férjére pillant, aki épp visszatér a belső szobából, ahová bevitt néhány könyvoszlopot.)*
- PROFESSZOR De még mindig nem fejezted be a könyvedet.
- ANNA Holnapra kész leszek.
- PROFESSZOR Hetek múlva.
- ANNA Holnapra!
- UNOKAÖCS Márpedig Emerenc segítsége alól senki se húzhatja ki magát.
- PROFESSZOR Ez eléggé fenyegetően hangzik.
- UNOKAÖCS Tudom, hogy maguk mind a ketten tanítani járnak, az író, ha teheti, ír, a férje beteges...
- PROFESSZOR Én ezt nem mondtam. Tavalyelőtt volt egy vesevérzésem, de azóta semmi panasz. *(az unokaöcshöz)* Nézze, ezt a feleségem jobban tudja, ha nem, nem. Tudok én, ha úgy adódik, főzni is a feleségemre, bevásárolni, takarítani.
- ANNA *(aki közben visszaült az írógéphez)* De hol van már a nagynénje? Elutazott?
- UNOKAÖCS Ő? Ő sehova se megy.
- ANNA Tegnap óta gépelek itt, és látom, zárva az ajtaja.
- UNOKAÖCS Igen, hát ezt nehéz lesz elmagyarázni. Ez az ő gyöngéje. Fél a vihartól.
- PROFESSZOR Ebben a tündöklő nyárban?
- UNOKAÖCS A villámok a gyöngéje.
- ANNA Hét végéig tart a kánikula, bemondta a rádió.

UNOKAÖCS Őneki nincsen ideje rádiót hallgatni, írónő, kérem, anynyi a munkája.

PROFESSZOR Na jó.

ANNA Köszönjük szépen.

UNOKAÖCS Ő tizenegy háznál dolgozik.

PROFESSZOR (*kifelé tereli*) Akkor nyilván megvan a betevője.

UNOKAÖCS Havat is seper. Végig az utcát mindig, ha van hó.

ANNA Fogadjon el valamit a kedvességéért!

UNOKAÖCS (*a pénzre nem is pillantva elteszi*) Emerenc kinéz a csillagokra éjjel...

PROFESSZOR Mikor máskor?

UNOKAÖCS Azokból tájékozódik. Ismeri a csillagokat, azokon a nevükön, amiket az öregapáink adtak nekik. A tüzüknek a halványulásából tudja előre az időváltozást, nem a rádióból, tessék elhinni.

ANNA Nagyon köszönjük.

UNOKAÖCS Ne szóljak neki?

PROFESSZOR Így is túl sokat tett.

UNOKAÖCS A többi könyvek? A pincéből nem hozzuk fel?!

PROFESSZOR Majd én.

ANNA (*gépelve*) Majd én. Te ne erőltessd meg magad!

UNOKAÖCS Maguk nem tudják, hogy kicsoda ő.

PROFESSZOR Majd megismerjük.

UNOKAÖCS Isten velük. (*el*)

3. jelenet

ANNA Isten veled.

PROFESSZOR (*visszajön*) Akkor nem lesz nekünk bejárónőnk?

ANNA Kettesben akarok veled élni.

PROFESSZOR Hármásban, mert neked két férjed van.

ANNA Tudom, a másik az irodalom, tudom (*gépelt*). Teneked is lehetne

másik feleséged, mert az irodalom nőnemű is (*megfordul*). Boldoggá tennél, ha elővennéd az írógépedet. Mindenemet odaadnám érte.

PROFESSZOR Hogy legyalázzanak, meghúzzanak? Kioktassanak és visszautasítsanak? Ezek?

ANNA Isten nem azért adja az embernek a tehetséget, hogy így sáfárkodjék vele. Mért mondtad azt, hogy főznél rám?

PROFESSZOR Mert tudok. Te meg nem tudsz.

ANNA Megtanulok neked.

PROFESSZOR A főzésre születni kell.

ANNA Írd meg azt a könyvet, szívem! Nekem írd meg! Nekem egyedül, és ne törődj mással. Ha szeretsz... Szeretsz?

PROFESSZOR Meglehetősen.

ANNA Akkor elég kell hogy legyen neked az, hogy akár én vagyok az egyetlen olvasód. (*Hatalmas csattanás, az ég szólalt meg, villámlás.*) Hallottad?

(*Csöngetnek.*)

A Professzor megy, Sutuval jön vissza.)

4. jelenet

SUTU (*kézfogások*) Jó napot, Sutu vagyok.

ANNA Jó napot, Sutu!

SUTU Bocsánat a zavarkolódásért, csak a férjem mondta itt a szomszédjukban, az egyik szomszédjuk, a Polett, hogy önökhöz jött be segíteni a férjem (*közben körbenéz, mint egy kereskedő*). Már megyek is, csak azt kívánom még mondani, hogy van nekem egy helyes kis zöldségesboltom itt a Vörös Hadsereg úti részen. És azt ajánlom figyelmükbe. A férjem?

ANNA Nemrég ment el.

SUTU Biztos említette az Emerencet, le se ülök, de róla csak annyit, hogy nem járnának vele jól. Beképzelt és nincsen tekintettel. Megszétszórja magát, annyifele dolgozik, én viszont napjában járhatnék, mivel délután becsukok, és lehet rólam informálódni, engem is ismernek a környéken, hogy velem ki lehet jönni, én normális vagyok. (Csöngetnek.) Akárki jön, kérem, egy szót se neki (a *Professzor meggy ajtót nyitni*).

ANNA Miről?

SUTU Arról, hogy én itt megemlítetem.

ANNA Mi nem akarunk bejárónőt.

5. jelenet

POLETT (*Bejön a Professzorral, zavart, riadt.*) Dobri Polette. Jó napot kívánok! (*Sutuhoz*) Szervusz, Sutu.

SUTU Csodálkozol rajtam, hogy itt vagyok? Hát, én is rajtad.

(*Kint ismét villámlik, dörög az ég, és hirtelen nagy zuhogással elered az eső.*)

POLETT Azért jöttél most, mert tudod, hogy ilyenkor Emerenc ki se mer nézni, mi?

SUTU Magadból indulsz ki, drágám, csakis magadból. Na, most mit állsz ott úgy, mint akinek mászik valami a lábán fölfelé?

POLETT (*Megsértődik, bezárul.*)

PROFESSZOR (*kínos szünet után*) Hozok át széket.

POLETT (*rémülten*) Ne, ne, ne!

SUTU (*kofásan*) Igazán ne-e-e.

ANNA Nem mehetnek ki ebben az időben. De hogy ez az Emerenc, hogy tudta előre a vihart! (*székek-*

kel visszatérő férjéhez) Amint vége az esőnek, átmegegyek hozzá.

PROFESSZOR Ráérsz. Gondold meg. Ne kapkodj!

ANNA Bemutatkozni. (*A Professzor átmegegy a másik szobába.*)

SUTU Emerenchez nem lehet csak úgy átmenni. Mióta én itt lakom, senkit sem ereszt be. Azt is rossz néven veszi, ha kiszólítják hazulról. A macskáját őrzi odabent, azt nem engedi kijárni, halljuk az állatot nyávogni néha. Hogy mit óvhat ott a macskán kívül, senki se tudná megmondani, bár ha tényleg van valami értékes holmija, nem jó módszer a bezárkózás, így bárki azt hiheti, hogy komoly értékeket dugdos, még meg is ölhetik miatta. Nem?

ANNA Hogy lehet ilyen bezártságban élni?

POLETT Mert az előző macskáját az egyik szomszéd felakasztotta az ajtaja kilincsére. Dróttal.

SUTU Mert galambjai voltak neki, azokból élt az a szomszéd, azért.

POLETT A macska gégéje meg volt nyilván, én láttam, mikor Emerenc eltemette itt a kertben.

SUTU Egy ember mellé, a Szloka úr sírjába, akit szintén ő temetett el még az ostrom idején.

POLETT És amiatt megint meghurcolták, mert a galambász följelentette őt hullagyalázásért.

SUTU Megmérgezés vádjával is, mert a galambjai mind fölfordultak.

POLETT De fölbontták őket, és nem találtak a gyomrukban mérget, a kerületi állatorvos megállapította, hogy vírusos madárvész végzett velük.

SUTU Emerenchez azóta is jár egy rendőrtiszt, akkor barátkoztak össze. Ki is nevezték Emerencet házmasternek, ami ugye, már egy hatósági személy.

POLETT A galambász még háromszor följelentette, hiába.

SUTU Mert Emerencet a rendőr barátja mindig tisztázta.

POLETT Aztán el is költözött a galambász máshova áskálódni.

SUTU Mert a rendőr azt is elintézte Emerencnek.

POLETT Azok voltak a vádak, hogy a háború alatt Emerenc zsidókat ölt meg és fosztott ki, amerikai kém, orgazda, meg kincset rejteget. De minden alól tisztázták, és a rendőr azóta is nála szokott kávézni. Rendes ember.

SUTU De nehogy azt higgye, hogy őt beengedi, ő is csak az előtérben ülhet olyankor. Mi is a férjemmel, mikor meglátogatjuk, pedig ők vérrokonok Emerencsel.

POLETT *(felugrik)* Eláll az eső, én megyek is. Viszontlátásra! *(kirohan)*

SUTU Akkor én is megyek, viszlát! *(kimegy)*

6. jelenet Emerenc előtere *(alkonyodik)*

(Fejkendőt visel, mint egy sisakot, sötét ruhát, kötényt a hőségben. Anna megáll szemközt vele, nézi. Az utca királynőjét a trónkövetelő!)

ANNA *(hang)* Úgy állt előttem, mint egy szobor, rezzentelenül. Arca nem volt máshoz hasonlítható, mint a sima, jelzéstelen, hajnali víztükörhöz. Az a tótükör arc a rituális kellemekre emlékeztető kendő árnyékában sokáig nem árult el semmit.

ANNA Jó napot kívánok! Molnár Anna.
EMERENC *(Nem néz fel.)* Jó napot! Szeredás Emerenc.

ANNA Arra kérem, amikor ráér, fadjon át hozzánk egy kis be-

szélgetésre. Itt lakunk az elsón a férjemmel. A segítségére lenne szükségem. Tudom, hogy nincsen szüksége állásra, másutt is vannak helyei, ahova eljár, de mi a férjemmel nagyon elfoglaltak vagyunk, mind a ketten tanítunk, ő az egyetemen, az angol tanszéken professzor, én egy általános iskolában magyart tanítok, és írunk.

EMERENC Írnak?

ANNA Regényeket. Hogy írunk, az azt jelenti esetünkben, hogy otthonra is vállalunk határidős munkákat a normális mellett. Magának takarítania kéne, és néha főzni, mondjuk hetente kétszer. És hogyha, tegyük fel, vendégeink jönnének, ami nem lesz gyakori, akkor maga főzne, én terítenék, tálalnék, és elmosogatnék még aznap éjjel. Átjön?

EMERENC Amennyiben valaki igazolja magukat, hogy mennyi alkohol isznak, akkor meglátom, lehet szó róla.

ANNA Már megbocsásson, milyen alapon képzeli...?

EMERENC Maguk valami művészek. Az mind iszik. Akárki szennyesét nem mosom.

ANNA *(Elindulna, visszafordul.)* Mondja, maga hajdúsági? *(Barátkozni akar.)*

EMERENC *(Bólint.)* Csabadulról. Nádori mellől.

ANNA Ha nem nyelvész volna a képesítésem, észre sem vettem volna a magánhangzóiból, hogy a mi vidékünkéről származik. Régóta él a fővárosban, ugye? Attól kopott meg így a dialektusa. *(semmi válassz)* Én jártam már Csabadulon. *(szünet)* Én szeretem a származásomat. Megbecsülöm.

EMERENC Majd akkor mondom meg, hogy mennyit fizessenek, ha már fogalmam lesz arról, hogy ma-

guk milyenek. Mennyire hanyagok, rendetlenek, hogy mennyi munkám lesz magukkal. Ha majd eleget megtudtam magukról, jelentkezni fogok. Menjen! (*Anna elindul.*) Azt is a szemébe fogom mondani, hogyha nem vállalom, ne féljen! Én senkit se hagyok bizonytalanságban. Én vagyok, aki vagyok. Maguk is.

7. jelenet Előtér

(*Anna vegyes érzelmekkel, visszavisszanézve megy el. Sötétedik, Emerenc felkapcsolja az előtér lámpáját, aztán tovább dolgozik az üstnél.*)

Polett jön, sámlit hoz, szóltanul leül a tűz közelében. A lángokba néz.)

POLETT Párizsban úgy van eltemetve a császár, hogy csak lenézni lehet rá. Párizsban minden nőnek visznek virágot a temetőbe. Az összes női halottnak.

EMERENC Annyi virág nincs is a világon, ahány nő meghal.

POLETT Bocsánat, biztos rosszul fogalmaztam.

EMERENC Értem én, ne rémüldözz, értem. Gondolkoztál azon, amit mondtam?

POLETT Igen.

EMERENC És?

POLETT Azt csinálom, amit megbeszéltünk.

EMERENC Vittem neked egy macskafiút. Az egyik szeme kék volt, a másik zöld, és úgy tudott felemás szemmel nézni, hogy értette az ember. Nem fogadtad el.

POLETT Nem társaság.

EMERENC Se én, se mi, sem az állat! Nem tudom, ki lett volna neked társaság! Csakis embert akartál.

Embert? Azt meg nem kaptál. Kértelek, fogadd be a macskát, akkor is, ha nem felel meg magány ellen, hisz árva, kiszórta valami gaz, elpusztul egyedül lakás nélkül, olyan kicsi még. Nem, nem, nem, neked ember kellett. Ember? Vettél volna embert a piacon, mert itt a környéken más nincsen, csak mi meg a macskák. Most aztán így vagy.

POLETT Jó. Igaza van.

EMERENC Van fekete kombinéd?

POLETT Van. De nem fekete.

EMERENC Feketét vegyél fel, amikor megteszed. Majd adok neked. Mikor teszed meg?

POLETT Nemsokára. Majd szólok.

EMERENC A hasad fáj? Most épp mid?

POLETT A fejem. Nagyon. A hasam nem fáj, amikor a fejem szokott.

EMERENC A szenes vasalótól van a te fejfájásod. Szebben vasaltál akármelyikünknel, nem mondom, hogy nem kár érted. Egész életedben csak vasaltál, szakadásig. De nem tudom megbocsátani neked, hogy vittem neked jószágot, és te nem vállaltad. Mert ónagyságának csak ember kellett volna, ember! Mintha nem állatok volnánk mindannyian, csak tökéletlenebbek önáluk, mert állat nem tud se feljelteni, se rágalmazni, és hogyha lop, oka van, mert ő nem mehet boltba, vendéglőbe. Hogy kértelek, hogy fogadd be! Mennyire kértelek, de te nem értetted.

8. jelenet

(*Jön Sutu és az Unokaöcs mint házaspár, és Brodarics úr, az egyik szomszéd. Széket hoznak.*)

UNOKAÖCS Meddig főzi még, meddig főzi még?

EMERENC Na, öblítsél!
BRODARICS ÚR Jó estét, Emerenc!
SUTU Jó estét! Szerbusz, Polett.

UNOKAÖCS Mire jutott, néném, az írókkal? Az asszony különösen érdeklődik maga után.

EMERENC Az a nő nem ismeri az állatokat. Kényeztették. Kényeztette az élet.

BRODARICS ÚR A férje meg olyan finnyás embernek tűnik, mint aki háromig sem tud számolni.

UNOKAÖCS Vesevérzéses is.

(Kintről autózúgás, fékcsikorgás, ajtócsapódás hallatszik.)

ALEZREDES *(hangja)* Egy óra múlva, Feri. *(Megjelenik, a többiek zajosán üdvözlik, asztalhoz ülnek.)* Jó estét! Jó estét mindenkinek!

(Emerenc gyakorlott mozdulatokkal, elegánsan teát csorgat szép formájú porceláncsészékbe, gyakorlott az asztalnál való kifinomult viselkedésben.)

ALEZREDES Ez az egyetlen lakás, ahol én otthon vagyok.

SUTU És ez se lakás, alezredes elvtárs *(nevetés)*.

ALEZREDES Ez az egyetlen hely, ahol elereszthetem magam, ahol nem félnék tőlem.

BRODARICS ÚR Mitől kéne félni? Hol van már az az idő!

UNOKAÖCS Meg kéne nősulni végre.

ALEZREDES Hol találok még egy olyat, mint az én megboldogultam?

POLETT Szokott virágot vinni a feleségének?

ALEZREDES Tőle jövök. A maga halottai, azok merre nyugszanak?

POLETT Franciaországban.

SUTU Rabló vagy mi volt az őse neki.

ALEZREDES Hallottunk róla.

POLETT Levágták a fejét.

BRODARICS ÚR Guillotinnal, vagy mi a rossebbel.

POLETT Azt hiszem, inkább bárddal, akkor még nem volt guillotin, hugenották voltak.

BRODARICS Akkor bárddal.

SUTU Erre vagy büszke? Az én apám késelésért meg betöréses lopásért ült, le ugyan nem vágták a fejét, de az se sokkal jobb, mint a te rokonságod.

UNOKAÖCS Vágtál te tyúkot eleget. Lejön az a fej gyorsan, ha jól eltalálják, nem kell nyiszálni.

POLETT Nem volt az én őszám bűne, csak úgy hozta a politika, hugenotta volt, fogták és elvitték.

ALEZREDES Nana! Azért több száz évvel ezelőtt is voltak bíróságok.

EMERENC Én elhiszem Polettnek. Mert hány ártatlant öltek meg itt minálunk is. Mikor én még fiatal voltam, és a pék menyasszonya, annak nem a fejét vágták le, azt széttépték.

ALEZREDES Na, ne!

EMERENC Nem hiszi el? Hát ne higgye! Széttépte a tömeg, pedig nem csinált semmit, csak kinyitott, a parancsnok megtiltotta, hogy másnak is adjon kenyeret, mint katonának, de szánta a népet, hát osztogatta, amíg volt, mikor meg már nem volt, nem hitték el neki, kiráncigálták és megölték, úgy tépték szét, mint a kenyeret. Ha a sokaság intéz el valakit, az nem egy percig tart. Az lassú halál.

9. jelenet

(Csengő. Anna ajtót nyit. Emerenc jelenik meg, kezében komatál. Feketét visel, hosszú ujjú, finom szövetruhát, spangnis lakkcipőt. Anna zavartan

topog mellette a gyéren takaró napozóban.)

EMERENC Jó napot kívánok!

ANNA Erre tessék!

EMERENC *(leckéztető hangsúllyal)*

Jó napot kívánok!

ANNA Jó napot kívánok! Erre tessék!

EMERENC Jó napot kívánok *(A Professzorhoz megy, kezét nyújtja.)*

Szeredás Emerenc.

PROFESSZOR Örvendek.

EMERENC Szeredás Emerenc.

PROFESSZOR Szoboszlai Tamás. *(Megrázza a kezét.)*

ANNA *(mentve a helyzetet)* Üljön csak le! Foglaljon helyet, Emerenc.

EMERENC *(Leül.)* Ezt az ételt a beteg Böörnének viszem, nem ide hoztam. Akkor holnap megkezdem a munkát maguknál.

ANNA És mennyit kérne, Emerenc?

EMERENC Hogy mennyi legyen a havi bérem, azt majd csak a hónap vége felé tudom megmondani.

ANNA Szólítson nyugodtan Annának! És hány órákor kezdene holnap, Emerenc?

EMERENC Még nem tudom, más dolgaim is lesznek, amikor azokkal végzek.

ANNA Mért nem nevez Annának?

PROFESSZOR Anna!

ANNA És hány órát tudna miránk szánni, Emerenc?

EMERENC Amennyi a rendelkezésemre fog állni.

PROFESSZOR Az mennyi lesz például holnap? Mert én reggel 9-re megyek tanítani, aztán értekezlet, és úgy 4 felé indulok haza. Öt körül itt írásbeli munkát végeznék. Nem szeretném, ha ütköznénk.

EMERENC Nem fogunk ütközni. Én kerülök minden felesleges beszédet. Én dolgozni szeretek. *(Feláll.)* Most is dolgom van. Megyek, a be-

teg Böörnének viszek ennivalót, és kipucolok nála.

ANNA Van egy harmadik csomó kulcsunk. Ez itt a bejárati ajtóé, ez a pincéé, és van a kapuhoz is, ha éjjel bármi történne velünk. Vagy magával.

EMERENC Én még sosem voltam beteg. Én azt nem engedhetem meg magamnak.

PROFESSZOR Egy hónap próbaidő.

EMERENC *(Ünnepélyesen nyújtja a kezét.)* Akkor minden jót! A gazdának. *(Megy az ajtóhoz.)*

PROFESSZOR Minden jót! *(Bámul utána.)*

ANNA *(Kíséri Emerencet, az ajtónál kezét nyújt neki, de ezt a másik, mintha legyet hajtana el, elhárítja, és távozik.)*

PROFESSZOR *(a kezét bámulva)* „Gazda”?

ANNA Azért, ismerd el, gyönyörű szó.

PROFESSZOR De hát nincs ezen a földkerekségen még egy ember...

ANNA ...Akire olyan kevésbé illene, mint rád? *(Átöleli.)* De az égi másodra, arra illik. Azt eltalálta Emerenc. Nekem te gazda vagy. Az. Gazda.

PROFESSZOR Engem ugyan nem fog zavarni, első látásra kiderült, hogy semmi közünk egymáshoz. Ez a nő egyszerű, mint egy barlangrajz.

ANNA Megígéred, hogy nem fogod utálni?

PROFESSZOR Megígéred, hogy nem fogod megszeretni?

ANNA Emerencet? Képtelenség. A világ leggonoszabb emberének tűnik.

PROFESSZOR Érdeklődsz iránta, Anna, túlságosan is érdeklődsz. És ha te valaki iránt érdeklődni kezdesz...

ANNA Mondd csak, mond! Szerettem, ha féltékeny vagy. Nagyon szeretem.

PROFESSZOR Én?! Anna, ne képezelegj. Ne mitizálj, ne érdeklődj, és akkor minden rendben lesz. Ez egy bejárónő, és kész.

10. jelenet Annáék lakása

(A Professzor végre ír. Megszállottan gépeli az új regényét. Anna átlép hozzá a másik szobából. A Professzor némajátékkal kiküldi. Anna mosolyogva visszamegy. A szomszéd szobában csöng a telefon, Anna felveszi, nem hallani, mit beszél. Majd feldúltan behorog, kezében a kitépett dugójú készülék, amit odavág a sarokba, és máris fordul vissza. A Professzor abahagyja a munkát, Emerenc viszont nem, ő mintha ott sem volna. A férj átrohan a feleségéhez, majd némi idő elteltével vissza, most már ő is ingerült, felkapja a készüléket, megtalálja a konnektort, belenyomja a dugót.)

PROFESSZOR Anna, most mi történt?

ANNA Megőrülök ettől a telefontól. Megőrülök!

PROFESSZOR *(a szintén visszatérő Annához)* Jó, akkor ezentúl legyen itt.

ANNA Sehol ne legyen! Vagy verjem szét az írógépet kalapáccsal, azt akarják?!

PROFESSZOR De mikor lehet, hogy a Magvetőtől hívnak minket. Marosi.

ANNA Onnan, onnan. Onnan hívtak. Marosi hívott.

PROFESSZOR De hát már a nyomdában van a kéziratod.

ANNA *(jelentősen)* Tudod mit mondott?

PROFESSZOR Visszadobta? A húzott kéziratot?

ANNA Felbontotta a szerződést.

PROFESSZOR Meddig tart még az életünkkel ez a játék? Na, mit mondott? De pontosan.

ANNA „Ilyenfajta polgári nyekergés nem illik az én kiadói programomba” – ezt mondta.

PROFESSZOR Erre te?

ANNA Hogy nem gondol arra, hogy megöli az írot, ha a szerződését felbontja?

PROFESSZOR Nem ismerek rád. Sír-tál is neki?

ANNA Igen. Mert a te kéziratodról volt szó. *(szünet)* Téged utasított vissza.

PROFESSZOR A tiéd marad?

ANNA Ühüm.

PROFESSZOR Akkor jó. Akkor csak fél baj.

ANNA Ne nyeld vissza, az árt! Üss az asztalra! *(A Professzor kimegy, becsukja maga után az ajtót. Anna az ajtóhoz megy, félénken beszél.)* Nem írsz? Be kell neked valanom valamit. Az a telefon az előbb Marositól...

PROFESSZOR Most ne beszéljünk róla!

ANNA Az a telefon az előbb nem Marositól jött, hanem édesanyám telefonált Debrecenből, hogy jól vannak.

PROFESSZOR Milyen hálót szósz megingt?

ANNA Marosi közölte velem, hogy felbontja a szerződésedet, de nyolc hónappal ezelőtt, amikor bent voltam nála. Tudod? A Magvetőben. Akkor féltem, hogy belebetegszel.

PROFESSZOR És mostanáig titkol-tad? És mért pont ma árultad el? Várj csak! Megmondom. Mert ma kezdtem bele az új regénybe. Írtam is kilenc átkozott oldalt. *(Kezdi széttépni a kéziratot.)*

ANNA Igen. Most már nem hagyhatod abba. Ne! Ne! Ne!

11. jelenet Emerenc előtere

SUTU *(Felugrik, mert Anna közeledik ünnepi ruhában.)* Író! Tesék idejönni, író! kérem!

BRODARICS ÚR Jöjjön már, üljön le közénk.

ANNA Nem akarok zavarni.

BRODARICS ÚR Ne sértsen már meg minket!

SUTU Emerentől tart az író!

UNOKAÖCS Ne féljen, nincs itt a nénem, ételt hord szét.

ALEZREDES Összegyűjti a szennyest.

BRODARICS ÚR Csak mi cincogunk itt, merthogy elment a macska.

ALEZREDES Templomból jön?

ANNA Igen.

SUTU Józsi meg én hallottuk, hogy a múltkor Emerenc milyen megjegyzéseket tett magára az utcán.

BRODARICS ÚR Ne törődjön vele, csak nagy a szája, de azért szimpatizál.

UNOKAÖCS Máskor ne hívja templomba. *(a többiekhez)* Mikor múlt vasárnap az író ment a templomba, a nénem meg az utcát septe, az író hívta, hogy tartson vele.

SUTU Nahát, hogy arra mit mondott!

ALEZREDES Képzelem.

UNOKAÖCS Hogy nem nagyságos asszony ő, hogy kékre-zöldre festve ügessen a templomba magát mutogatni.

ANNA Sietek haza, ne haragudjanak.

UNOKAÖCS Ne fusson már előre!

SUTU Belém is belém mar, pedig én nem is hiszek semmi istent.

ALEZREDES Megviselte őt is az a rohadt háború.

BRODARICS ÚR Meg előtte meg utána az a rohadt béke.

POLETT Emerenc csak egy estélyi ruha miatt haragszik a templomokra.

ANNA Estélyi ruha?

POLETT Igen. Én mentem hozzá a hírrel az ostrom után, hogy a svéddek ruhát osztanak a reformátusoknak. Felöltözött feketébe és eljött velem az imaterembe. Adigra a svéddek már mindent szétosztottak, csak estélyi ruhák maradtak. Mondták a svéddek, vegyen abból, nem szánták gúnynak, mert kaphatott volna érte ennivalót a feketepiacon, de Emerenc úgy dühöngött, hogy a flitteres ruhákat odavágta a svéddekhez, és attól fogva haragszik a vallásra.

ALEZREDES Magáról sose mondott rosszat nekünk. Mondott rosszat valaha is Emerenc az írónőről?

MIND Nem, nem. Egy szóval se. Soha.

ANNA De hát egy estélyi ruha miatt?! *(Elakad, mert megpillantja a közeledő Emerencet.)* Viszontlátásra.

MIND Viszontlátásra.

12. jelenet

(Emerenc nagy csomag piszkos ruhát cipelve jön, gúnyosan megállva méri végig a mellette lehajtott fejjel el-sietni akaró Annát.)

EMERENC Könnyű annak istenesnek lenni, aki elébe leteszik az ételt és készre ér haza az áhítat után.

ANNA *(Dühös lesz.)* Ismeri maga a Szentírást?

EMERENC Szolgáltam olyan házaknál, ahol ismerték.

ANNA Mert abban van magának egy lelki rokona, a bibliai Márta, akinek az élete szüntelen segítség és munkálkodás, mint magának, és én eddig nem tudtam, maga hogyan hasonulhatott meg ennyire az Odafennvalóval.

EMERENC Én Isten eredményes működését a háborúban tapasztaltam meg. Nekem nem kell se pap, sem egyház.

ANNA Én meg már tudom, hogy maga egy flitteres estélyi ruhát lenget hadizászlóként Istennel szemben, úgy harap belém, valahányszor istentiszteletre megyek. Mivel magát a megátalkodott gőgjében megsértette a svédek segélycsomagja, maga megharagudott Istenre, mert gyapjúholmi helyett estélyi ruhát adott magának.

EMERENC *(Furcsán nevet.)*

ANNA És azt is tudom, hogy maga igenis keresztyén. Mégiscsak az.

EMERENC Én?

ANNA Az. De erről én úgysem tudom meggyőzni magát. És nincs az a lelkipásztor.

EMERENC Na, most figyeljen! Képes rá, vagy csak a hiszi? Az Ács-csal semmi bajom, az én apám is az volt, a fia, a Jézus, az szintén munkásember volt, csak szegényt úgy megzavarta a politikusok hazudozása, hogy jól belekeverték, hogy aztán jól kinyír hassák, mikor már kellemetlen kezdett lenni a vezetőknek. De én, mit csináljak, legjobban a szerencsétlen anyját sajnálom...

ANNA Máriát, hagyja ki, mert...

EMERENC Nahát annak a Máriának nem lehetett egyetlen jó napja sem a fiáért való aggodalomtól, és nyilván nagypéntek éjszakáján aludt először nyugodtan a nyomorult, amikor a Jézus bevégezte végre! *(Az utolsó szavakat már Anna után kiáltja, aki fejét felvetve, gőgösen távozik, kezében a zsolttárral.)*

13. jelenet Annáék lakása

(Korán reggel csöngetnek. Anna jön pongyolában alvásból. Az ajtóban Sutu áll piacra öltözötten.)

ANNA Sutu?

SUTU Hát ezt hogy mondjam meg Emerencnek, írózó? Képzeld, a Polett öngyilkos lett. Én láttam meg először.

ANNA Mikor?

SUTU Most. Az előbb. Mentem még sötétben a Csarnokba áruért, látom, hogy ég nála a villany, az ajtó tárva, és látom, hogy a kertben a diófáról ott lóg a Polettnak a teste. A fején sapka. Rosszul lettem, szóltam a Józsinak, hogy keljen fel, menjen oda, hívjon rendőrt, nekem futnom kell a Csarnokba. Gondolta volna Polettről?

ANNA Pedig biztosan jelezte nekem. Meg magának is. Hogy mire készül. Csak nem figyeltünk rá. Úgy látszik, ez a szerepünk az ő halálában. Nem figyeltünk.

SUTU Na és aztán, írózó kedves, hogy mondjam meg Emerencnek? Ő állt Poletthez a legközelebb. Mondja meg neki maga, írózó kedves, én nem vállalom ezt.

ANNA *(Máris indul, kabátot kap magára, cipőbe lép.)*

SUTU *(kíséri)* Ha elgondolom, hogy ez a Polett mennyire tapintatos volt még azzal is, ahogy bevégezte. Nem variált azzal, hogy eltűnik és keresteti magát, hanem a kertben intézte el, nem is a lakásában, hogy rá kellessen törni az ajtót. És előre sapkát húzott a fejére, hogy senkit se rémisszen. *(Bujkálni kezd, mert Emerenc ajtajának közelében járnak.)* Siessen, siessen, mert ha Emerenc nem tud-

ja meg idejében, mi történt, akkor jön az örök sértődés, és akkor tudja, Emerenc milyen? *(Elmegy.)*

14. jelenet Emerenc előtere

(Ajtó, a fatáblák csukva, Emerenc babot válogat korán reggel, a szemek zörögnek a lábosban. Meglátja Annát.)

EMERENC Polett miatt jött? Már látam őt. Sötét hajnalban, mikor a Dobronicsék kutyája jelzett. Kimentem a hangra. Maguk nem ébredtek fel?

ANNA Én felneszeltem, mert az a kutya valóban zajos volt. Éjfél után volt az, amikor vonított egy darabig. Igen, akkor.

EMERENC Nekem jelezte, hogy itt halott van. Gondoltam, elmegyek megkeresni. A beteg Böörnére gyanakodtam, mert az olyan hetek óta, mint akinek kimérték már a sírját, de mindegyik ablak sötét volt. Márpedig itt halott van, néztek be a kertekbe. Ha nem hagyja tárva a kicsi házának az ajtaját, be se megyek Poletthez. Akkor láttam meg a kertben a fán, a barna sapka a fején a holdfényben feketét mutatott. A sapka nem volt megbeszélve. Csak a ruhában egyeztünk meg. Én adtam neki kombinét, nem volt neki fekete. Mindennek meg kell adni a módját, a halálnak is. Azt sajnos nem tudom kivédeni, hogy a kanok végig ne tapogassák a boncolásnál, pedig nem látta férfi Polettet. Elég fura volt azzal a sapkával a nyakáig. Az egyik cipője le volt esve. Én nem leltem. Megtalálták?

ANNA Ezek szerint maga tudta, mire készül?

EMERENC Még azt is együtt döntöttük el, hogy semmi esetre se mérget igyon. Fáj a mérgezéses halál, kivéve ha gazdag az illető, mert az nem a körzeti orvosnál írat fel valami ócskát. De az akasztásnál nincs jobb, az sima ügy. Láttam eleget itt Pesten. Golyót is láttam eleget, az jobb a méregnél, de nem az akasztásnál.

ANNA Nem is próbálta visszatartani?

EMERENC Eszembe se volt. Üljön már vissza, segítsen babot válogatni, le vagyok maradva, magáé a tarka. Aki menni akar, menjen, mire maradt volna itt. Magányos volt. Ki nem magányos, szeretném én azt tudni, még az is, akinek van valakije, csak még nem jött rá. Sutu küldte magát ide?

ANNA Emerenc! Nem kellene megbeszélni, mit vallanak a rendőrségen? Sutu esetleg kibök valamit, ami nem okos, és akkor az, hogy maga tudta előre, bűnpártolásnak minősül...

EMERENC Gondolja, hogy nem íratam vele búcsúlevelet? Én diktáltam neki. Igyekezzen! *(Cseresznyét önt az üstbe.)* „Én, Dobri Polett hajadon, a magam szándékából befejezem az életet, betegség, öregség, legfőképpen elhagyatottság miatt. Hátramaradt holmimmal barátnőim, Vámos Etelke, Sutu és Szeredás Emerenc rendelkezzenek.” A vasalóját még az éjjel el is hoztam, ne legyen vita.

ANNA *(Sírni kezd.)*

EMERENC Magáról idegenek el se hiszik, milyen buta. Azt hiszi maga, örökké tart az élet, mert érdemes, mert mindig lesz valaki, aki főz, takarít, és lesz papír, amit telefirkálhat, meg gazda, aki szereti, mint a mesében, és azt hiszi, nem lesz magának soha más baja,

csak ha rosszat mondanak magáról az újságokban, ami kétségkívül nagy gyalázat, de minek választott ilyen alja mesterséget, hogy bárki haramia leöntheti szarral magát? Nem tudom, mitől lett magának neve, mert esze az kevés, az emberekről meg nem tud semmit. Polettről se, lám, pedig hány-szor ivott vele kávé. Az embereket én ismerem! Nem maga. Ölt maga már állatot?

ANNA Nem. Én soha.

EMERENC Majd fog. Túl fogja élni az urát is, látom én azt a gazdán. Tanulja meg, akinek lepergett a homok, azt ne marasztalja, mert nem tud az élet helyett adni neki semmit. Azt hiszi, én nem szerettem Polettet? Csakhogy a szeretethez kell tudni ölni is, nem árt, ha megjegyzi. Ha nem szeretem, visszatartom, mert akire én ráordítok, az engedelmeskedik, Polett is tudta, hogy szorul, ha engedetlen. Igen, bátorítottam, hogy ő mondja ki az utolsó szót, ne mások, ne a még nagyobb nyomor és a még jobban fájó gerince, meg a sok megszegyenülés. Na, megyek, csak ezt még el akartam mondani. Ha volna ágyam, kivételesen ma lefeküdnék, de mióta a zsidó Grossmann nagyszülőket, akiknél akkor szolgáltam, '44ben, úgy leltem az ágyukban holtan, mert megitták a ciánt, mert nem bírták idegekkel a Hitlert, azóta én csak ülve tudok aludni. Na, jóccakát! A gazdát meg üdvözölöm. Ebből a málnából majd kapnak maguk is. Ezt a tyúkhúslevest meg vigye magával. A gazdának küldöm, erősödjön! Csodálja az edényt? Igen alkalmas jószág, Grossmannéktól került hozzám, a zsidótörvény idején. Volt azoknak rengeteg szép

üvegtárgya meg porcelánja, herendi, zsolnai, meissenai.

ANNA Ilyen nincs.

15. jelenet Annáék lakása

(Miután Emerenc bemegy és magára zárja az ajtót, Anna a porcelán komatállal hazaindul. Közben a férje jön át bentről a látható szobába, de mint ha részeg volna, úgy támolyog, kaspaszkodik, rángatja pizsamájára elegáns hálóköntösét. Úrrá akar lenni egy erős rosszulléten. Mire Anna beérkezik a lakásba, a Professzor már egy karosszékben ül, és a nőt annyira lefoglalják a gondolatai, hogy egy ideig észre sem veszi a férfi állapotát.)

ANNA *(Leteszi a komatálat.)* Húslevest küldött. Valóságos műkincs ez a komatál. De Emerenc nyilván sajnálta virágcserepnek befogni.

PROFESSZOR Mindent tudok. Hallottam, amit az előbb Sutuval beszéltél.

ANNA Fölébredtél?

PROFESSZOR Föl.

ANNA Fölizgatott?

PROFESSZOR Annyi halált láttam én már!

ANNA *(Megint a tálra téved a szeme.)* Az alezredes múltkor azt mondta, Emerencnek csudaszép bútorai vannak, azokat rejtegeti, azért zárja magára mindig az ajtót. És azt is tudom, hogy egy zsidó családnál, most mondta Emerenc, Grossmannéknál szolgált '44-ben, ahol a nagyszülők ciánt ittak, nehogy bevagonírozzák őket. Most mondta Emerenc.

PROFESSZOR *(Felugrik.)* Azonnal vidd vissza neki ezt a tálát!

ANNA Hátha ajándékba kapta Grossmannéktól.

PROFESSZOR Gázkamrában elpusztított szerencsétlenek elrabolt holmijába talál nekünk?

ANNA Ugye? Ez rablás. Rablás. (Csak most veszi észre, milyen állapotban van a másik.)

16. jelenet Annáék lakása (este)

(Emerenc a karosszékekben ül, és kötényében egy csomó evőeszközzel ezüstöt tisztít. Anna egy halálos fáradtság közönyével érkezik haza. Leül.)

ANNA Tüdőtályog. A férjemet hat órán át operálták. Az egészben az a szerencse, hogy előzőleg már megvolt a diagnózis.

EMERENC Jártak eleget együtt vizsgálatra. Láttam magán, hogy aggódik. És nekem mért nem szólt egy szót se? Idegen vagyok én magának?

ANNA Úgy vettem észre, magát sosem érdekelte a mi életünk. Ne haragudjon, de most hagyjon engem egyedül, nem könnyű nap ez, hat órán át néztem a műtőajtó felett égő jelzőlámpát, a férjemet fejfelé lefelé megfeszítve szurkálták és vágták, még most sem dőlt el, hogy élet vagy halál. Azt a komatálát pedig vigye vissza, nekünk semmi szükségünk rá!

(Emerenc azonnal elmegy. Sötét.)

17. jelenet Annáék lakása

(Fél óra múlva Emerenc szó nélkül tér vissza, pléhtálcán párolgó serleget hoz, vastag, királykék, csiszolt üvegből. Anna reszket, úgy emeli fel a talpánál fogva a múkincset a kanapén fekvő.)

EMERENC Meginni!

ANNA Gyönyörű serleg. Honnan való? Én tudom, ne tagadja!

EMERENC Meginni!

ANNA Nem kívánok inni. Csak csendet akarok. Nem tűröm, hogy itt van.

EMERENC Meginni!

ANNA (Leteszi a serleget.) Maga körül minden sötét és zavaros. Magától nem kell semmi. Én magától félek és undorodom. A férjem is. Maga rabló. Tudom, mi van a maga ajtaja mögött.

EMERENC Macskák. Meginni!

ANNA Meg az, amit maga a halálra ítéltektől elvett. És ezt én a hülye fejemmel megmondtam a férjemnek, aki kíméltre szorult volna. Mindennek maga az oka. Maga egy rém! Maga beletolakodott az én életembe! Takarodjon, takarodjon!

EMERENC (Felkapja a kelyhet.) Meginni! (Anna ruhájának kivágásába loccsint valamennyit a forralt borból, aki felsikolt, majd Emerenc elkapja a másik nő fél kezét, a fogsorához csapja a kelyhet, és beleönti a forró italt. Anna fuldokolva nyel és nyel.)

18. jelenet Annáék lakása

(Néhány újabb óra múlva. Anna arra ébred, hogy Emerenc mellette ül a kanapén, ő maga pedig egy nyári pokróc alatt fekszik.)

EMERENC Nem kell a töprengés, a legsötétebb éjszaka van, engedje el magát! Nincs baj a gazdával, majd máskor fog meghalni. Én meg szoktam érezni a halált, és egyik kutya se jelzett a környéken, még pohár se pattant meg, sem odaát nálam, se maguknál. Ha

nem hisz nekem, ahhoz is joga van, ha meg netán az éghez akar-
na fordulni, ahhoz is joga van, én
szívesen idehozom a Bibliát, nem
kötelező beszélgetni énvelem.

ANNA Talán jobb lesz, ha felkelek.

EMERENC Nem szabad, és ha most
az egyszer szót fogad nekem, me-
sélek magának, tudjon már vég-
re valamit, mert látom, hogy mi-
lyen bűnrossz megfigyelő maga. Az
én anyám az maga egy Tündér Ilo-
na volt. A haja színarany, a földön
húzta, de úgy, hogy rá tudott lép-
ni. Tanították, és olvasott is az én
anyám, amíg az apánk élt, na, nem
sokáig, mert hiszen három is alig
voltam, mikor meghalt szegény,
merthogy jött az első háború, hogy
még nehezebb legyen minden.
Anyánk a műhelyt nem bírta vezet-
ni magában, hát inkább hozzáment
az első segédhez. Akkoriban el-
vittek mindenkit katonának, és ret-
tegett a mostohám, rá is sor kerül.
Azt már maga is tapasztalta, mi-
lyen az ember, mikor retteg, mire
képes. A mostohám gyakran meg-
vert, pedig nem volt rossz ember;
az első volt Nádoriban, akit elvittek,
és rögtön elesett. Látta volna, hogy
küszködött az anyám, nem vol-
tam buta, segítettem, amit bírtam,
főztem én kilencévesen minden-
kire, és dajkáltam az ikreket. Mi-
re megjött a mostoha halálhíre, ki-
derült, anyánk azt is szerette már,
kettőt siratott. Ne higgye, hogy
csak a magafajtnak vannak ide-
gei! Gyöngye volt, fiatal, egy nap,
mikor a kicsik rosszkodtak, rám
csapott, mert eljátszottam az időt
a munka helyett, gondoltam, meg-
szökök, megyek a Józsi öcsém
után Csabadulra, azt mindig jól
tartja a nagyapám. Az ikreket is
vinni akartam. Hát, elindultunk jó

reggel hárman, kezemen a két
szőke kigyerek, de csak a szérűig
jutottunk, mert mindjárt le akar-
tak ülni enni, aztán meg vizet kér-
tek, hát futottam a bádögbögrével
a csordakúthoz. A csordakút kö-
zel is volt, meg messzi is, mit tud-
ja azt egy gyermek, mi a messzi,
mi a közel. Épp odaértem, mikor
feltámadt a vihar, lett olyan ég-
zengés, hogy olyat még nem ért
meg a környék. Az ég nem fekete
lett, hanem lila, dörgött, gurult a
hang az égen, a fülem majd széj-
jelrepedt, és rohantam visszafelé,
mert ahogy visszaneéztem a sző-
kékre, nem őket láttam, hanem
azt, hogy a villám bevágott felettük
a fába, füstölt minden, mikor én
odabuktam a közelükbe, akkorra
már halott volt mind a kettő, de
nem sejtettem, hogy ők azok, aki-
ket látok, mert nem hasonlítottak
semmihez, ami ember. Csak két
fekete tuskót láttam, szenes ha-
sábfához hasonlítottak, csak ki-
sebbek voltak és görbébbek. Csak
álltam ott bután, hova tűnhettek a
szőkék, hisz azok a valamik nem
lehetek az én testvéreim. Hát cso-
dálja, hogy az anyám beleugrott a
csordakútba? Már éppen csak ez
kellett neki, ez a látvány, meg én,
aki úgy ordítok, hogy a vihar szűn-
tén a házunkig elhallatszik a visí-
tás. Anyám mezítláb, ingben futott
ki, nekem ugrott, összevissza vert,
nem tudta ő, mit tesz, csak meg-
ütni azt, akit elér, az élete helyett,
aztán mikor meglátta az ikreket,
egyszer csak lángot vetett az ar-
ca, és mint a nyíl, elcikázott mel-
lőlem az esőben, a haja a földön
húzódott utána, ahogy lebomlott,
csak futott és visított, madár szo-
kott úgy rikoltani. Én láttam, hogy
beleugrik a kútba, ha én akkor

segítségért szaladok, még megmenthetik, de én csak álltam, mint akit megbabonáztak, elzsibbadt az agyam, pedig csupa víz volt a homlokom. Ember nem tudott úgy szeretni, ahogy én a két kicsit szerettem, csak néztem a tuskókat, amikhez nekem mi közöm. A temetésből sem értettem semmit, sírni se tudtam, túl sok volt, ami ért, nem fért el belém. Még nyitva is volt a két koporsó, az ikrek az egyikben, az anyám a másikban, az anyám éppolyan érthetetlen látvány volt, mint a szőkék, azoknak valahogy elolvadt a hajuk, nem volt semmi a fejükön, de voltaképpen nem is volt fejük sem, és annyira mások voltak, mint egy gyermek, hogy nem lehetett siratni őket. Tudja, mire gyűjtök én? Egy kriptára. Akkora lesz, mint a világ, és olyan szép, amilyen nincs is, minden ablaka más színű üveg, és polcok lesznek benne, mindegyiken egy-egy koporsó, apám, anyám, az ikrek, én, ha Józsi öcsém fia ilyennek marad, a másik két hely az övé lehet az apjával. Még a második háború előtt kezdtem el gyűjteni rá, de aztán elkérték a pénzt jó helyre, odaadtam, nem kár. Újra gyűjtöttem. Akkor kiraboltak, de szereztem újat, van nekem állandó pénzem is, külföldről adja egy illető, meg aztán nem vagyok én munka nélkül sosem, tudom én, hogy pófátlanul sok bért kérek maguktól is. De most már együtt a kriptára. Majd meglátja, mert maga túl fog élni engem, hogy milyen szép csíkokat vet a színes ablakokon át a koporsókra a nap, olyan kriptát építhet az örökösöm, hogy mindenki megáll előtte. Hiszi? És maga ott lesz az avatásán. Hiszi?

19. jelenet Kórház

(A házaspár boldog meghittségben, kéz a kézben ül a kórházi ágy szélén, a Professzor elegáns hálóköntösét viseli pizsamáján, öltözékét selyem nyakravaló egészíti ki.)

ANNA *(hang)* Én nem hiszek neki. Csak arra van esze, hogy pakoljon. Most aztán jótékonykodik a rablott komatállal, serleggel, és érzékeny hajnali órákon engem szédít olyan szöveggel, amit ponyvaregényben talált az öregapja padlásán. Vihar, villám, kút. Ennyi már disszonáns.

PROFESSZOR Az igazságnak van egy jellegzetes szövete, amit az ember megérez.

ANNA Ismered a verbális memóriát, szóról szóra elmondtam a meséjét neked. Én téged nálamnál jobb írónak tudlak, mit érzel, megtörténhet ilyen ebben a teremtett világban?

PROFESSZOR Minden megtörténhet.

ANNA De hát folyton azt látom magam előtt, hogyan rabolja ki Grossmannékat. Látom, ahogy egy feldőlt, gazdájavesztett otthonban csomagol.

PROFESSZOR A belső képeknek mindig igazuk van. Még akkor is, hogyha melléfogások. Viszont a munkája kifogástalan. És segített rajtad az operációm után. Úgy látszik, nekünk folyton haldokolnunk kellene vagy fuldokolnunk, hogy kihúzhasson, ő akkor lenne elégedett.

ANNA Még nem is mondtam. Csak hogy másról is referáljak neked: pont az ő szülőfalujának, Csabadulnak a könyvtárosa hívott meg egy író-olvasó találkozóra, és jó, hogy

pont 20-ára, mert két nap múlva kaplak haza téged.

PROFESSZOR *(fürkészve a másikat)* Magaddal viszed?

20. jelenet Annáék lakása

(Az útravaló már becsomagolva, Anna a kosztümkabátját magára rángatva fut rúzsért, púderért, szemfestékért, hogy aztán a tükör előtt felkészítse magát az író-olvasó találkozóra. Emerenc jön kintről, a bezárt ajtaja felől, komor, sértődött, keserű és durva.)

ANNA *(készülődve, futkosva)* Minek sértette vérig Sutu, mire jó ez?

EMERENC Sutu! Iderohasztotta a fene panaszkodni?

ANNA Ha valaki, maga aztán számtalanszor átélte, hogy eltervez valamit, aztán az egész felborul, mert valaki valahol másképp intézkedett.

EMERENC Dögöljön meg az aljas!

ANNA Sutu épp olyan rabszolga, mint mi valamennyien, nem mondhatja, ha egyszer berendelik a tanácsba, hogy pardon, a barátnőmet kell helyettesítenem a kukahordásban, mert az hazamenne látogatóba a szülőfalujába.

SUTU A megélhetéséről van szó, a bolti engedélyéről.

EMERENC Így akar odamenni?

ANNA *(keményen)* Így.

EMERENC Így kimázolva, mint egy szajha? *(Az utcáról autó dudál.)*

ANNA *(Kapkod, sietve visszaigazítja a haját.)* Máris? Hamarabb jött.

EMERENC Akkor talán hozzájut, hogy nézze már meg, milyen állapotban vannak a családi sírok. Ha lehetséges, a házat is, ahol születtem, Nádori szélén.

ANNA Mit tudom én, mire jut időm.

EMERENC *(Követi.)* Azt is szeretném, ha kimenne a vasútállomásra.

ANNA Autó visz, hoz.

EMERENC Csak lépje végig ott a rámpát nekem. Hallja? Ez fontos. A rámpát az állomáson.

ANNA Jó, jó, ha tehetem.

EMMA És ne fecsegyen sokat a rokonságnak, ahogy szokott. Ha kérdik az igazat, mondja, megvagyok, egészséges vagyok. Az élet nem irodalom. Hallja?

21. jelenet Utcán

(Közben megjelenik a Sutu-Unokaöcs házaspár)

UNOKAÖCS Jó utat, író! Üdvözlöm az anyám felőli atyafiakat, az özszes Divéket. Az a nevük: Divék.

SUTU *(sértett, sértő)* Láttam, kicseréltette a pántot az ajtaján.

EMERENC *(mintha Sutu ott se volna, Annához)* Ha kérdeznék, meg ne mondja, milyen szomszédaim vannak! Hogy rohadt dögök!

SUTU Azt hitte, el fog utazni és betörnek magához, és ki más, ha nem én török be, pedig én még az utca betegeit is elláttam volna maga helyett. Nem tehetek róla, hogy nem tudom helyettesíteni. Értse már meg!

EMERENC Pusztulj el! *(Hazamegy.)*

SUTU *(Megdermed az átoktól.)*

ANNA *(Emerenc után szól)* Éjfél előtt itthon szeretnék lenni, bár lehet, hogy fáradt leszek átmenni, beszámolni magának.

EMERENC *(az ajtót nyitva)* Fáradt, mitől? Az a sok boldogtalan lesz fáradt, akit behajszolnak a kultúrházba maga miatt. Már túl lesznek étetésen, fejésen, ötmillió dolgon, amiről magának fogalma sincs,

maga meg csak ül, és fecseg nekik összevissza Petőfiről. Petőfil!

ANNA *(Kirohan.)*

UNOKAÖCS Üdvözlöm a Divékeket. Majd meg tetszik látni, micsoda emberek.

ANNA *(kintről)* Képzelem.

22. jelenet

Emerenc ajtájának előtere (éjjel)

(Emerenc a szennyespadon levegőzik. Anna jön, egyik kezében egy szál rózsza, a másikban egy régi, recés szélű fénykép.)

ANNA Jó estét!

EMERENC Jó estét! A fényképet tudom, hogy mi, azt is, hogy kicsoda küldi. De mi ez a rózsza?

ANNA A maga hajdani otthonánál nőtt, a kiskertben. Nem leltem meg a szérút, kukoricatábla van helyette. Néztem. És megmondtam, mire gondoltam ott?

EMERENC Úgyse tudom lebeszélni róla.

ANNA Bő termés ígérkezett, álltam, néztem, hogy áll katonás sorokban a kukorica, és törtem a fejemet, hogy milyen lehet az emlékezete a földnek, amikor annyi vért és halottat és álmod és kudarcot takar. Hogy bír teremni ilyen emlékekkel? Vagy éppen azért?

EMERENC *(Elhajítja a rózsát.)* A képet adja!

ANNA Mért nem beszélt nekem róla? Hát idegen vagyok én magának? Én nem ítéltem volna el amiatt, mert gyereke van. Házasságon kívül.

EMERENC Megnézte a családom sírjait?

ANNA Kemény ember lehetett a maga nagyapja. Miért a holtakat bünteti, elég szerencsétlenek voltak azok

úgy is. Engedte elpusztulni a családi sírokat, olyan illetlen az ilyesmi. Nem értem az esze járását.

EMERENC Bosszút akart állni, mert azt hitte, megestem, és úgy tud ütni a legnagyobbat rajtam, ha hagyja elrohadni a fejfákat. Emlékszik még a zsidótörvényekre, nem? A Grossmann nagyszülők, mint mondtam, ciánt ittak, a fiatal Grossmannék megvették a menekülést, de nem vághattak neki egy csecsemővel, azt ideadták nekem. Grossmanné tudta, ki nekem Évi, mi vagyok én Évinek, a kislány még az anyja karjából is sírva kíváncozott vissza az enyémbé. Elvittem a kislányt nagyapámékhöz azzal, hogy megestem. Hogy én aztán mit kaptam, mikor megérkeztem, azt hittem, nem tudok többé járni. Ne verjen, rúgjon, mondtam nagyapámnak, csak a kislányt hagyja békén! Idővel meg is szerette. A Grossmannéktól kapott pénzt meg ékszeret odaadtam a gyerek tartásdíjába. Nagyapám azt hitte, amit maga, hogy én a Grossmannékat kiraboltam, de elvette a pénzt, ne féljen. El is látták belőle a kislányt tisztességgel egy jó évig, akkor hazajöttek Grossmannék, érte mehettem. Kezdték volna azok szegények újra itthon az életet, de féltek maradni, mert akkor meg a Rákosi kezdte el a cirkuszt. Mielőtt kimentek volna Amerikába Évikével, nekem adták hálából a szobabútort, amit én ide menttettem a villába. Majd én felhoztam a halottaimat.

ANNA A kriptába?

EMERENC Ez jár nekik. Ez Évike, ő él Amerikában. Ő küldi nekem a pénzt, csomagot. Ha én nem vagyok, meggyilkolják ezt a kicsit. A vasútnál a rámpát végiglépte?

ANNA Visszajövet alkonyatkor.

EMERENC Azt a rámpát én gyakran látom álmomban, és mindig olyan, mint utolszor. Volt egy üszónk, egy zsemlyeszínű, a Viola, azt borjú korától én neveltem, és az ikrek mellett az volt a harmadik gyermek nekem, ugyanolyan selyemszőre volt, mint a két kicsinek a haja, és rózsaszín, puha volt az orra, és tejszaga volt, akár a testvéreimnek. Nevettek miatta, mert járt utánam a Viola, de aztán el kellett adni, engem bezártak a padlásra, hogy ne tudjak utána futni, mégis lejutottam, futottam a rámpához, ott volt a vagonban, bőgött, odafenn az ajtó még nem volt rájuk húzva, én meg ordítottam a nevét, az meg leugrott a szavamra a magasról. Buta a gyermek, nem tudtam, mit teszek azzal, ha hívom. Mind a két mellső lába eltörött, hívták a cigányt, csapja főbe, átkozódott a nagyapám, bár inkább én haltam volna meg, mint ez a drága állat! Büntetésből végignézették velem, ahogy megölik és feldarabolják. Tanulja meg, ne szeressen senkit halálból, mert rajtaveszít. Ha nem előbb, hát később. Legjobb, ha sose szeret senkit, mert akkor senkijét nem tudják letaglózni, és maga sem ugrik ki semmiféle vagonból. Eleget beszélünk, menjen haza! Induljon már!

ANNA „Induljon már!”

23. jelenet Annának lakása (nappal)

(Emerenc vasal, porszívózik, csöng a telefon. A többedik csöngetés után Anna ront be az utcáról, mögötte a férje, akit most engedtek ki a kórházból, kezében elegáns kofferben a holmija, már teljesen egészséges, életerős.)

ANNA Mért nem tudja fölvenni? A nevét se kell mondania, csak azt, hogy halló! *(Felveszi.)* Halló! Molnár Anna. *(Megmerevedik.)* Jó napot kívánok! *(Közben a Professzor kezét fog Emerencsel, aki folytatja a vasalást.)*

EMERENC Jó húsban van a gazda. Jól kaptuk haza a kórházból. Erős, kövér.

PROFESSZOR *(derús)* Igen, hamarosan le lehet engem vágni.

ANNA *(a telefonba)* Örvendek. Viszonthallásra! Akkor... viszontlátásra! Igen, személyesen. Jó. *(Leteszi.)* Vas György.

PROFESSZOR *(füttýent)* Ejha!

ANNA Undorító.

PROFESSZOR Mit mondott?

ANNA Hogy most tette le a regényemet. Nagyon tetszett neki. És találkozni fogunk. Személyesen.

PROFESSZOR Személyesen? Hát akkor, lelkem írónője...! Tessék örülni! Erre inni kell! Leugrok pezsgőért.

ANNA De mit jelent ez?

PROFESSZOR Ez Kossuth! Ez olyan Kossuth-díj Anna, pezsgőt!

ANNA Délelőtt? És ihatsz te egyáltalán?

PROFESSZOR Nekem a győzelem mindig erőt ad. Meggyógyítottál.

ANNA Csak áprilisban osztják a Kossuthot, öt hónap múlva.

PROFESSZOR Épp elég idő arra, hogy a sajtó és a tévé elismerje, hogy milyen nagy író vagy. Pezsgőt!

ANNA És arra kér Vas, hogy adjak interjút mindenkinek, aki most jelentkezni fog. Még annak is, aki eddig porig alázott.

PROFESSZOR Miss Emerenc! Nálunk reggeltől estig csöngeni fog a telefon! Ha nem volnánk itthon...

EMERENC Nem írok fel semmit, rossz a kezem.

PROFESSZOR Akkor is! Szovjetszkoje sámpánszkoje! *(Elrohan.)*

24. jelenet

EMERENC Akkor maga most boldog?

ANNA *(másra gondolva)* Jaj, Emerenc, ne huhogjon mindig, hagyjon engem élni! Élni egy kicsit. Néha jó. Talán meg is érdelem.

EMERENC Mit? Hogy ugyanazok fognak hízelegni magának, akik eddig mocskolták?

ANNA Legalább olvasson bele egy könyvembe, vagy a férjemébe, aztán beszélhet!

EMERENC Nem olvasok.

ANNA Akkor nem is érdekel a véleménye.

EMERENC Csak az a baj, hogy pont ma jött haza a gazda a kórházból.

ANNA Tessék?

EMERENC Holnap vendégem jön. Tudja, hogy hozzám nem engedek be senkit, megengedi, hogy itt beszélgessek vele, maguknál?

ANNA Nálunk?

EMERENC Hozok mindent, csészét, kávé, italt, magának nem kell adnia semmit, csak a helyet. Mondja már, hogy igen! Megszolgálom. Mire a gazda hazajön este, már el is mentünk. Holnap négykor. Lehet?

ANNA Lehet. Jó.

(Emerenc felragyog és kirohan.)

25. jelenet Lakás, előtér

(Emerenc, aki most olyan, mint egy magát vaserővel fékező tébolyodott, tálcakendővel letakart tányért, tálakat hoz ki a lakásából, bezárja ajtaját, átsiet a kerten, viszi Annáékhoz.)

ANNA *(az érkező, tálalni kezdő Emerenchez)* Ha annyira titkolni való

ez a „bankett”, mit hurcolja át világ szeme láttára a holmiját?

EMERENC Teríték!

ANNA Ott a kredenc, vegye ki, amire szüksége van. Teríthet anyám ezüstjeivel. Mit gondol, sajnálom magától?

EMERENC Nem titkolok én semmit. Csak nem akarom, hogy meglássa a vendégem, hogy magamban élek, nincs köröttem semmi család. Elmegy?

ANNA Föl kell adnom ezt a csomagot, mielőtt bezár a posta.

EMERENC De visszajön? Nem hagy itt? Ne hagyjon itt!

ANNA *(bejön)* Emerenc! Nem fordult meg még a fejében, hogy valami szakemberrel megbeszélje a maga idegállapotát?

EMERENC Mimet?

ANNA Hogy kizárja az otthonából a világot. Ennek a gátlásnak vagy minnek kell legyen valami orvosi neve.

EMERENC *(Hosszú szárú pezsgőspoharakat töröl át.)* Orvos? Nem vagyok én beteg. És utálok az orvosokat.

ANNA Ha megállapítanák a diagnózist, meggyógyítanák magát.

EMERENC Hagyjon békén, nem szeretem, ha oktat. Ha kérek valamit és megadja, szöveg nélkül tegye, különben hiába adott.

ANNA Minek magának pezsgő ehhez a találkozáshoz? Nem szeretem a titkolózást. *(Emerenc nem felel, csöng a telefon.)* Halló, Molnár Anna. Nézze, én szívesen adok interjút, de momentán elfoglalt vagyok. *(Közben a hosszú zsinórral átmegy a másik szobába, becsukja az ajtót.)* Holnap? Csak ne délelőtt legyen!

26. jelenet

Lakás, később

(Beesteledett, a kertben tücskök muzsikálnak. Emerenc merev arccal ül a dúsan megterített asztaltól távol. A szomszéd szobában csöng a telefon.)

ANNA *(hangja)* Halló! Molnár Anna. *(Kis szünet után átjön a telefonnal, nyújtja a kagylót.)* Magát keresik. *(Emerenc a fejét rázza.)* A vendége. New Yorkból. El szeretné magyarázni.

EMERENC Nem ismerem.

ANNA Ismeri. *(a telefonba)* Sajnálom, elment hazulról. Nagyon szívesen. *(Leteszi.)* Borzasztóan szeretne volna látni magát. Elfoglalt, közbejött valami. Majd egy másik alkalommal. Ő nem tehet róla. Szereti magát. Emerenc, most őrizze meg a józan esztét, nagyon kérem! Ez egy kedves teremtés, és nem hálátlan. Naponta gondol magára, de hát üzletasszony. Emerenc, vigyázzon, ne engedje, hogy elhaltalmasodjon magán. Hallja, amit mondok? Nincsen igaza! *(Emerenc zokogni kezd, és már áll.)* Megháborodott maga? *(Emerenc szét-szórja az ételt a szobában, mindketten ordítanak. Közben a kertben megjelenik az Alezredes, az Unokaöcs és Sutu is, akik döbbenten hallgatják a lármát. Később a Professzor is megérkezik a munkából, elhalad előttük, és még látja a kirohanó Emerencet.)*

EMERENC Hálátlan, hűtlen! Gyalázatos hazug! Szívtelen kapitalista! *(A tálalóvillával nekiront Annának, aki védekezik.)* Ha én hívom, neki el kell jönnie! Ha a világ szétrobban is! Ha én nem vagyok, meggyilkolják! Kész! Kész! Ez is kész! Mindig minden kész!

ANNA Majd eljön! Hogy meri! Ez az anyám emléke! Ez a lakás az enyém! Az enyém! Hallja?

EMERENC Látni se akarom! Látni se! Nem jött el, mikorra rendeltem! Ha én iderendelem, kutyakötelessége neki! Maga is szívtelen, hideg, nem szeret senkit, csak magát! Senkit, csak magát! Olyan az agya, mint a gyanta, ami egyszer beleragadt, ki nem jön onnan. Megfizet maga mindenkinek, akivel baja volt, még nekem is! Maga bosszúálló, késen hál, kivárja, míg döfhet, maga nem karmol, maga gyilkol! Ha én egyszer azt mondom, ha én azt mondom... Ha én nem vagyok, a fejét verik szét a falon vagy viszik a gázba! *(Elrohan, át a kerten, nyitja az ajtót, becsapja, bezárja, Anna pedig rendet próbál csinálni a feldúlt lakásban. Nagy tálcára gyűjti az ételt mind. Jön a Professzor, nézi.)*

ANNA Nem jött el. Az ételt itthagytá. Nem vagy éhes?

PROFESSZOR Vidd csak vissza neki! Nem óhajtok meg nem jelent vendég után maradékot fogyasztani. Ez egy örült! Mindegyik vénlány bogaras, de ez kifejezetten tébolyodott.

ANNA Elmondott mindennek. Maga volt a tömör iszonyat.

PROFESSZOR Te hagytad, hogy a dolgok idáig fajuljanak. Ez a nő megszeretett téged, és ez nem osztozik. És én sem osztozom.

ANNA Gyilkosnak nevezett.

PROFESSZOR Úgy kell neked! Mert mindent és mindenkit komolyan veszel. Állandóan részt vállalsz idegenek életében. Egy író nem ápolónő. *(Bemegy a másik szobába. Anna pedig a nehéz tálcával, amin egy pezsgősüveg is van, átmegy Emerenc ajtajához. Bekiabál Emerencnek.)*

ANNA Emerenc! Sajnos nem tarthatom meg az ünnepi lakomáját! Itt hagyom a padon. Majd jöjjön ki érte!

(Emerenc kipréseli magát az arasznyi résen, amely a macskáját a kijövetelben, a vendéget a benézésben gátolja, már a hétköznapi öltözeke van rajta, nem az ünneplő. Egy szót se szól, a lomoskamrának használt kis benyílóból előhoz egy óriási lábast, abba belekapar mindent, egybezúzza a tortát a hússal, a salátával, aztán a mosdójába viszi, hallani, ahogy bekanalazza a kagylóba és leöblíti. A palackokkal is végez: fogja az üvegeket a nyakuknál, és odavágja őket az ajtófélfához, a pezsgő robban. Majd a kukába dobja a flaskákat. Aztán Emerenc felmossa a kiöntött borral, pezsgővel az előtér követ.)

Anna épp akkor szólal meg, amikor a másik bemenne az ajtaján.)

ANNA Emerenc!

EMERENC *(Ránéz.)* Beteg a gazda?

ANNA Nem beteg. Szeretnék bemenni. Magához. Oda. *(szünet)* Éhes vagyok. Maradt itthon valami étele?

(Emerenc elmosolyodik, talán életében először. Majd kivágja a kamraajtót, sárga damasztabroszt, tányérban húst, evőeszközt hoz, demizson bort, tölt, Anna iszik, eszik.)

EMERENC *(Leül.)* Ezt sose felejttem el magának. Hogy most enni kért.

ANNA Akkor most beszéljünk meg valamit. Maga csak menteni szeretett, vagy fel is jelentett valakit?

EMERENC Én? Minek néz maga engem? Én azt se jelentettem fel, aki kifosztott mindenemből. Ha kellett neki, vigye.

ANNA És hányat bújtatott?

EMERENC Édes istenem! Én eldugtam a németet, mert lógott a lába, mármint az a kevés, amit meghagyott neki a gépfegyver, később odadugtam melléje az orosz. Annak tüdőlövése lehetett, mert habos volt a vére. Gondolhatja, milyen képet vágtak azok ketten. Csak nézték egymást a lezárt pincevégben, ahova mindig odadugtam mindenkit, akinek bújniuk kellett, és hát soknak kellett, mert rengeteg volt a cirkusz. Mutogattak egymásnak, a fegyverüket eldugtam, mire jobban összebarátkoztak volna, meghalt mind a kettő, kiraktam őket éjjel a ház elé. Máig nem érti az utca, hogy fekhettek ott egymás mellett olyan békében.

ANNA És még?

EMERENC Jaj hát! Eldugtam én Breznyik urat is, ugyanoda, Rákosi keresztette, mert olajat fűrt, alig ment le a keziről az olaj. Kém, frászt volt az kém, aki róla ilyet mondott, az volt a kém. Jön a Rákosi embere, keresik, kinyitom a kaput: az ugyan nincs itt, elvitték azt már hajnalban mások, keressék csak, mert nekem is tartozik a befőzés árával. Át is vészelt nálam mindent, utóbb egy darabig üres volt a kuckó, de aztán odadugtam az ávóst, aki összeesett itt a kertben. Rendes ávós volt az, ismertem, hozzám is ájtött, mikor el volt törve a karom, és felszerelte a fregolit, mért ne dugtam volna el. Jóllakott? Igyon már még egy pohár bort. Annyit beszél, kiszárad a szája. *(Feláll.)* Most már bejöhetsz. *(Bemennek az ajtón.)*

(Befejező rész a következő számban.)

b. pap endre

Libasorsban

(Helyszínmű)

„miért éppen énbelém lőné nyilat...
mért ne lőné tebeléd?”

(Szárnyas Pasker)

Szereplők: Márton, Malvin, Mihály, Minnie

Helyszín: Egy koszos, szutykos libaól. Félhomályban.

Idő: 1514 novembere.¹ Hajnal.

Három liba. Márton az almon nyöszörög. Malvin a kosárban tojásokon ül. Mihály az itatóban mosdik, mosakszik épp. A sok szalma közt egyebek között három tál; egy karó, melyhez Márton az egyik lábánál fogva oda van kötve; a sarokban egy vidravasban döglött patkány; egy egérlyuk. Kakas kukorékol.

MALVIN Meddig pocskolsz még? Halod? Nincs az a csipa, amelyik így odaszáradhatott volna a szemed közé az éjjel. Hagyd abba! A füleden ülsz?

MÁRTON Új nap virrad ránk. Legalábbis Kukori szerint. De mért tévedne? Neki még így, vakon is hiszek.

MALVIN Meg fog fájni a végén. Ni, a lehelet is meglátszik. Addig terpeszkedik benne, még kiborítja.

MÁRTON Jobb volna. Nincs gusz-tusom inni belőle többé.

MALVIN Te finnyás, ő süket, de én szomjas leszek.

MÁRTON Nem süket, nevetlen. A mama kedvence. Látszik, az apja vak és beteg.

MALVIN Nincs kiért kicsípni magad. Értünk felesleges fáradozás. Halod, Misi? Nem a libaúsztató az!

MÁRTON A fejünkre nőtt. Beszélhetsz neki.

MALVIN Minden percben nem hagyhatom itt nevelési célból a tojásokat.

MÁRTON Ezt használja ki. Hogy meg vagyok kötve. Hogy vak vagyok és beteg. Most is bélszorulásom van.

MALVIN Tegnap veseelégtelességem volt. Vagy májgyulladásod? Epeömlésem? Ki emlékszik az összes bajodra? Hagyj fel a tettetéssel, Marci. Döbrögire ma nem fog hatni. Bár névnapod van, nincs miért gratulálnom, mert ahogy a dolgok állnak, ma el fogsz vérezni.

MÁRTON Ha lúd, akkor legyen kövér, főleg a Márton-napi lúd. Ha az emlékezetem nem csal, Malvin, te

¹ A Gergely-naptár szerint, ha már akkor lett volna, pontosan 11-e lenne.

vagy a legkövérebb tojó, akit valaha megpitykézttem.

MALVIN A göthösség most nem ment meg. A göthösségednek csak azt köszönheted, hogy kitolták a szemed. Hátha többet eszel a vaksötétben és a tálhoz láncolva. Tévedtek, ahogy tévedsz reményeiddel együtt te is. A kurta szárnyaddal, vakon és kötéllel a lábodon repülnél el innen? Kár magad gyötörni. Ma pecsenyéstálban végzed.

MÁRTON Igaz, hogy megvakítottak és látványosan bógni nem tudok, de én élek. Rajtad kívül a többi lúd nem gágorhatja rég ezt. Mindenkit túléltem, túléllek téged is. Ezt a bábjúnárt is.

MALVIN Itt és most, ha azt akard, hogy elsirasson valaki, meg kell tanulnod kivájt szemmel magad siratni. Könnyeimre te ne számíts a Tartárosban!

MÁRTON Ostoba liba, Tartarosz nincs, Tartáros meg még úgy sincs. Nincs és nincs. Hellén ostobaság az egész. A könnyeid haszna e világon kívül tehát akkora és annyi, Malvinkám, mint az eszed. Rájöhettél volna már, hogy nem a szürkeállományod miatt puffasztottak fel így, ahogy mindenki rájött volna rég erre a helyedben.

MALVIN Rám itt szükség van. Ki keltené ki a tojásokat?

MÁRTON Alkalmasabb vagyok a feladatra, mint hinnéd. Lázam van, nem is kicsi, a tojásoknak más se kell.

MALVIN De ha közben, Marcikám, fűbe harapsz, bezápnak.

MÁRTON Nem fognak. A bomló test meleget áraszt.

MALVIN Három nap után, miután késő. Utána ki fog tojni? Te az örök székrekedésszel?

MÁRTON Nélkülem akarsz tojást csinálni? Azt szeretném látni.

MALVIN A fiunk kész gúnár. Ha nem volnál vak, a saját szemeddel látnád.

MÁRTON Vérfertőzésre készülsz?

MALVIN A faj fenntartása fontosabb az erkölcsi törvényektől. Ha nincs utód, felesleges minden törvény.

MÁRTON Gyalázat minden szavad.

Az egérlyuk szájában Minnie feje sejlík fel a piros masnival. A terepet méri fel. Vár.

MIHÁLY Megint veszekedtek. Hallgassatok végre! Tekintettel lehetnétek a vészhelyezetre. Nekem fontos feladatom van.

MÁRTON A rézüstben vagy a rozsdás nyárson?

MIHÁLY Ti, vén trottyok akartok öröködni? Süketen, betegen, vakon?

MÁRTON A piperkőcnek felvágták a nyelvét. Jobb volt, míg pancsol. Pancsolj tovább és fogd be a csőröd! Lehet, utoljára pancsolsz.

MIHÁLY Csak veszekedtek, amikor a söpredék bármikor ránk törhet. Veszekedtek ahelyett, hogy a halálra készülnétek. Éberségre van itt szükség. Mit ér a pecsenyém, ha betörnek Dózsa György hor-dái Lúdas Matyival az élen? Ti és a Blöki együtt se értek egy hajítófát.

MÁRTON Mindig mondtam: az öntudatos ifjúság és az anyaszomorító gazság közt pihényi a különbség.

MIHÁLY Ilyenkor, mikor mindenki alszik, tudhatnátok, hogy éberségemre nagy a szükség, mert a kutyák mindenütt a martalócokhoz pártolnak. Egész Döbrögöt egyedül kell őriznem.

MÁRTON Boldog szolgálja, az Úr akit vigyázva talál.

MIHÁLY Már felfrissültem és készen állok. Csak jöjjenek, nem fog csa-

latkozni bennem Döbrög. Ezért hallgassatok!

MÁRTON Eredj az ablakhoz és őrködj, ne pofázz! Nincs az a gágogás, te taknyos, ami összetéveszthető lenne a martalócok búzával. (A levegőbe szimatol.) Egér- és patkányszag rontja a levegőt csak...

MALVIN Egérszag! Szent ég!

MÁRTON ...Szóval, öcskös, ne üsd az orrod az idősebbek dolgába. Itt a bölcsesség vagy az ostobaság a tét.

Minnie váratlan kiugrik a lyukból. Egyik táltól a másikig fut. Az utolsó tálban, Mártonéban talál végül élelmet.

Több marékkal a pofájába töm, majd a lyuk felé iramodik. Malvin, ahogy megpillantja, a félelemtől csak hápog.

Mihály Minnie után veti magát. Épp a lyukba bújna, mikor csőrével elcsípi a farkát. Huzakodnak, a farkok elszakad.

Minnie az öklét rázza Mihály felé, majd eltűnik a lyukban. Mihály kiköpi a farkodarabot.

MIHÁLY Ne rázd az öklöd, hanem gyere ki a lyukadból, kurta farkú!

MÁRTON Megvesztél, asszony, mért rikácsolsz? Vagy a tető ég? Nem érezni füstszagot... Beszélj már és viselkedj háziállathoz méltóan.

MALVIN Irtózom Minnie-től. A nőstények gyengesége, elismerem.

MIHÁLY Pedig a masni a fején nevetséges. De a virágos kalapjában se félelmetesebb.

MALVIN Mégis lúdbőrözik a hátam tőle. Lehet rajta kalap, masni, fehér kesztyű, piros vagy pöttyös szoknya. Irtózom és csak irtózom.

MIHÁLY Egyhamar nem fog háborgatni minket, elég lesz csak a kurta farkára néznie majd, hogy meggondolja magát.

MALVIN Nagyon rázta az öklét miatta, Misi. Félek, bosszút fog állni rajtunk. Minnie mindenre képes.

MÁRTON Egy nyavalyás négy lábú miatt csapsz ekkora lármát, hogy majd beszakadt a dobhártyám? Gondolhattam volna.

MIHÁLY A lázadás óta senki se kér, mindenki vérszemet kapott, és a gyáva is fenyegetőzik, lop és rabol.

MÁRTON Az éhínség miatt van ez. Az éhhalál küszöbén kinek van vesztenivalója?

MIHÁLY Hajszal híja, hogy elkaptam. Öregszik és lassul Minnie önagsága. A smink nem segít rajta.

MÁRTON Le van gyöngülve az éhségtől. Korgó gyomorral bajos szaladni.

MALVIN Tévedsz. Vemhes megint, azért lassú. Akkora a hasa már, hogy csak gurul.

MÁRTON Sose láttál még éhezőt, azért mondod ezt. Az éhezőnek a sok víztől felfújódik a hasa. Azt a pár magot ne sajnáld hát tőle.

MALVIN Igenis sajnálom, és sajnálni fogod te is majd, ha tíz vakarcs fog büntetlenül cincogni és felzabálni itt mindent a kicsinyeink elől.

MIHÁLY Ha erre gondolok, még inkább sajnálom, hogy nem sikerült a farkánál fogva jól a földhöz kenni.

MÁRTON A jobbagyfelkelés miatt egyre inkább elfajulnak a dolgok. Ölni és fosztogatni nem bűn már. A rossz példa, tudjuk, igen ragadós.

MALVIN Egy anya mindenre képes. Egyre merészebb, egyre szemtelenebb lesz, és ha majd megszületnek a kis vakarcsok, tízszer annyit fognak zabálni és kilopják a szemünk.

MÁRTON Az éhség a lopásra mentéség, a női rikácsolás azonban semmire se.

MALVIN Egy pofa magot ellopott. Ha Misi nem támad rá, tőled akár te is tömhette volna magát. És a szemünk láttára! Ha így folytatódik, az egerek is hamarosan tojást fognak enni és kislibákat.

MIHÁLY Ostoba vagy! Tudhatnád, hogy nem ragadozó vadállat. Különben is, inkább rájja azt a kevéské magot, mint a falat boszszúból, hogy ránk döntse az egész hóbelevancot.

MALVIN Ha nem lennél kákabélú, most rághatná is a falat. Ha nem lennél vak, észrevehetted volna, hogy napról napra kisebb és kisebb a fejadagunk. Azelőtt mindig maradt a tányéromban valamennyi muhar, zsizsikes borsó vagy pohánka reggelre. Most meg üres a tálam.

MÁRTON Mert élehetetlen vagy, Malvin, és nem osztod be, amit kapsz, hanem zabálsz, amíg van mit, ahelyett, hogy gondolnál a holnapra. Itt van, eljött a holnap, most hát bámuld az üres tányérod!

MIHÁLY Ha nem bírod megenni, apa, legalább borítsd ki a szalma alá a tálad. Üres edénybe több mag fér, és holnap ki tudja, mi lesz.

MÁRTON Végre egy megszívlelendő ötlet.

MIHÁLY Ha nem sajnálnád, odaadnád a maradékot anyának. Vagy sajnálsz tőle?

MÁRTON Sajnálja az ördög! Itt van, te feneketlen zsák! Nesze! Vidd és egyed! Úgyis ez az utolsó vacsorád!

MALVIN A torkomon akadna és megfulladnék biztos a szavaid után.

MÁRTON Nincs idő kényeskedni. Ha engedné a kötél és a karó, kiszolgáltatnám én, de teljesítenéd is rögtön, amiért nóstényt teremtett az Isten. Inkább gyere ide érte, és

végre próbálj meg a házastársi kötelességednek eleget tenni.

MALVIN Nem hagyhatom itt a tojásokat, jól tudod, és fiunk előtt csinálni ilyen nem szép dolog. Misi, hozd ide a maradékot, kérlek.

Mihály Márton és Malvin tálját kicseréli. Malvin mohón eszik.

MÁRTON Te mondtad, hogy nagy fiú már, hogy ismeri a dörgést. Ebben a homályban amúgy se látna semmit. És ha nem sivalkods, hallani se fog semmit. Ahogy fiunk kicseréli a táljainkat, úgy a tojásokra is ülhet addig.

MALVIN Majd ha jóllaktam. Üres gyomorral nincs a szeretkezésben semmi élvezet.

MÁRTON Csak egyél gyorsan, mert mindjárt megvirrad. És mire besötétedik, ki tudja, hol leszel.

MALVIN Igazán elmaradhatna ebben az évben a Márton-napi libasült!

MIHÁLY Háborús, inséges időkben? Soha.

MÁRTON A magyarok közt az eszemizom-féle hagyományok népszerűsége nagy. Emlékezz csak Matyira! Egy szalmaszálat értünk nem tett keresztbe, özvegy anyja tömött bennünket, fosztotta tollunk, almozott, míg Matyi csak a legyeket hessegette a hasáról, ám két kézzel tömte magába a libacombot, hogy majd megfulladt belé Márton-napon.

MALVIN Döbrögi se fog különbül banni veled, csak a pocakjára kell nézni, meg se kottyansz majd neki. Egészen nyel el sörkorcsolyának.

MÁRTON Ezért fognak téged felnyársalni. Mert olyan bögyös-faros vagy. Azt sajnálom csak, hogy sokáig nem lesz majd kit pitykézni, míg ki nem kelnek a tojások.

MALVIN Te beszélsz nekem vérfertőzésről?

MÁRTON A morál nem csinál utódot helyettem. Ideje kiiktatni, mielőtt kipusztulunk végleg.

MALVIN Mocskos pedofil!

MÁRTON Pedzi, aki pedzi, de nem te, ostoba liba!

MIHÁLY Rosszat sejtek. Ha kipusztulunk, megint domesztikálják majd a vadludakat, ahogy őseinket.

MÁRTON Az őseink, Misi, nem a vadludak. A vadlúd feleakkora, mint mi. A vadludaktól így girhesen is óriásibb vagyok. A tolluk kemény, csupa csont és bőr mind. Képtelen a hízásra. A húszakat fél napig kell pácolni. A gágogásukat pedig alig érteni. Mi nemesített faj vagyunk, nem egyszerűen domesztikáltak. A vadak domesztikálása eleve kudarc. Ostobaság. Verd ki a fejedből.

MIHÁLY A tudományos elnevezésünkben is benne van. Anser domesticus. Nomen est omen.

MÁRTON Nomina sunt odiosa. Anser domesticus csak annyi tesz: házi lúd. Se többet, se kevesebbet.

MALVIN Azért szálkás a húsa a vadludaknak, mert magasan repülnek a vadászok miatt. Azt mondják, fent hideg van. Attól keményszik a hús.

MÁRTON Ostobaság! Azt hiszik, hogy azért, mert a szárnytollaink kurták, az eszünk is az. A nap kiszárította az agyuk.

MIHÁLY Egyszer egy gögös ifjú a naphoz közel repült, megpörkölődött a szárnya és a tengerbe zuhant.

MÁRTON Ne hidd, Malvin, amit a vadak gágognak. Tücsköt-bogarát összehordanak. A múltkor azt mondta az egyik, hogy Dózsa Györgyöt megsütötték és megették. Ha ez így van, akkor minek ez a nagy felhajtás még mindig?

MIHÁLY Egy vetési lúd szerint Libanont a vadlibákról nevezték el. Meg

azt is mondta, hogy a ludvércek és a libucok a levadászott ludak boszszúálló szellemei.

MÁRTON Haszontalan, hazug madarak! Ha nem repültek volna el délre, Döbrögi uram biztos lőtt volna néhányat Márton-napra.

MIHÁLY Alig repültek el, mégis alig várjátok már a tavaszt, hogy egy rakás ostobasággal megpakolva ideérkezzenek, amiért nekik hagyjátok majd a legfinomabb falatokat a legelőn. A sok disznóparéjt, libatopot, selyemfüvet. Tűzzel-vassal kellene kiirtani belőletek a libertét, az égalitét és a fraternitét számárságát.

MÁRTON Mit értesz te a nemzetközi diplomáciához és a világpolitikához? Éles a szemed ugyan, de még sokat kell tanulnod, hogy megértsd azt, mi a látszat és a valóság különbsége. Hallgass hát, és figyelj inkább az okosabbjára!

MALVIN Ha olyan meleg van fenn, akkor hogy eshet jégeső nyáron? Magyarázd meg, nagyokos!

MÁRTON Mit magyarázzak, ostoba? Ésszel te fel nem érheted, mi a kondenzációs mag lényege.

MALVIN A jégeső őket igazolja. Semmi okuk hazudni. De te sokszor becsaptál már. A múltkor is az úsztatóba csaltál és erőszakoskodtál, pedig esküdtél, hogy nem fogsz. Majd belefulladtam, miközben te élvezkedtél. De mi várható attól, aki becsapja Döbrögi szolgálait is? Ilyen göthös simulyánsz maradt nekem. A Miklóska vagy a Milánka mellett te labdába se rúghatnál.

MÁRTON Ha arra a két Pederewskyre gondolok, előnt az epe.

MALVIN Féltekeny vagy? Valld be! A féltekenység kígyója sziszeg benned.

MÁRTON Két buzi miatt? Ne nevetesd ki magad!

Márton felindultságában a karó körül járkál a kötélén.

MALVIN A féltékenység előtötte az agyad. A Milánkával, ha tudni akarsz, jobb volt, mint veled. És Miklóska is jóval felülütötte a mérceid.

MÁRTON Az a buzi Milánka egyszer lesmárolt az ól mögött. Fogdosott! Ha rá gondolok, elhányom magam.

MALVIN Halottakat rágalmazni, azt, aki a mennyei libalegelőket járja, aljasság.

MÁRTON Azért aludtak mindig öszszefonódott nyakkal este, azért jártak az udvaron mindig kettesben, szárny a szárnyban. Azért jajveszékelt úgy Milánka, mikor Miklóska nyakát szegték épp. Mikor ő került sorra, meg se nyekkent! Át-szellemülten hajtotta fejét a tönkre. Azt hitte a kis buzija, hogy a túlvilágon lesz a nagy légyott.

MALVIN Felfordul a gyomrom tőled.

MÁRTON Malvinkám, ne ringasd magad téveszmékbe. Az élet mellett nem egy gúnárálom. Ha tudni akarsz, én is a szegény Mariskának csapnám a szelet inkább, ahogy a kigyúrt gúnárjaid is mind, ha le nem rágták volna a húst róluuk rég.

MALVIN Ha a Mariskád nem falják fel, ma vénebb lenne tőlem.

MÁRTON Akkor is kívánatosabb lenne. Benne legalább a fajfenntartó ösztönök működtek. Ellentétben veled. Ha rajtad állt volna, a Misi most nem örködné. Mikor elcsábítottalak, az utódok és nem az élvezet miatt tettem. Ha beteg vagyok valamitől, csak tőled. Ha rád nézek, lúdbőrözik a hátam.

Valahol a közelben fát kezdenek hasogatnak. Kést kezdenek fenni, köszörülni.

MALVIN Egész nap nyöszörögsz, mint Döbrögi a náspángolás után, pedig engem kopasztottak meg tegnap. Nézd, fiam, vörös a hasam. Ég a bőröm, mégse jajgatok. Apád persze megint megúsztá a tollfosztást. Kinek is kellene a mocskos tolla? Mégis fetreng itt a libafröccsös szalmán, mint egy meglőtt vadliba a felhők közt. Hát nem ott vagy, Marcikám. Messze vagy te a felhőktől és a hősi haláltól.

MÁRTON Gondolod, azért tépkedem örökké a tollam, mert olyan kellemes? Egyszer felejténék rajtad a pihéid, majd megtudnád, mi az a viszketés! Hogy főznének ma belőled egy bogrács ludaskását!

MIHÁLY Ha itt lennétek és látnátok a vakságtól meg az ostobaságtól, akkor észrevennétek, hogy virrad, hogy már mozognak a cselédek. És ha nem volnátok süketek a haragtól, hallanátok, hogy köszörülik a kést és rönköket hasogatnak. Imádkoztatok, istentelen jószágo! Ütött egyiktek órája. Gyónjátok meg bűneitek és vegyétek fel az utolsó kenetet. A pokolban, a Tartaroszban fogtok örökké sülni.

MÁRTON Pokol, Tartarosz, Hádész, Seol nincs, fiam. Bárhogy is nevezik. Újjá fogunk születni, legalábbis az, aki hisz a körforgásban, de lehet, hogy az is, aki nem hisz benne.

MIHÁLY Ha ezt most hallaná Bakács Tamás érsek, elevenen húzatna a nyársra.

MALVIN Már megint ez a rejinkarmáció? Ettől megfájdul a fejem.

MÁRTON Reinkarnáció, ostoba liba.

MIHÁLY De apám, bennünk, ludakban nincs is lélek, hogy születhetnének hát újjá?

MÁRTON Tévedés. Bennünk, gúnárokban van, ellenben a vadlibákban és a tojókban nincs.

MALVIN Ezért fecsegsz annyit Döbrögiről? Azt hiszed, Döbrögiként fogsz újjászületni?

MIHÁLY Döbrögi lúdtalpas. És különben se lehet több belőle egyszerre.

MÁRTON Ha már újjászületek, igenis Döbrögi úrként szülessek újjá. Erre koncentrálok.

MALVIN Libapecsenyére fáj a te fogad.

MÁRTON Eleget láttam, hogy tudjam, szegénynek lenni átok, de még nagyobb átok a szegény ember keze közé kerülni. Fiam, hozzád beszélek. Anyád a tanú rá, hogy milyen volt Lúdas Matyiék beázó ólójában dideregni télen a szélben, mert lusta volt becsinálni a réseket, amiket a pockok, a borzok, a patkányok, a görények, a rókák meg az időjárás fúrtak. Mind csak az áldozatot szedte köztünk. Matyi sokszor szórakozásból ostorral kergetett minket. Egyszer szárazon tömte belénk a tönkölyt, marékszám a töreket, hogy a nyelőcsövünk mind kisebesedett és székrekedésünk lett. Csak úgy, szórakozásból.

MIHÁLY És ez a fráter mer igazságot osztani a földön? Mire nem vete-mednek egyesek!

MALVIN Ez csak az érem egyik oldala, fiam, mert a másikon ott az eszesség, a ravaszság, a kitartás. Egy férfi ő a talpán, egy igazságosztó, egy pantareátor.

MIHÁLY Pantareátor? Az meg mi? Sose hallottam ezt a szót.

MÁRTON Én sem. De gyanítom, anyád se tudja, mit beszél.

MALVIN A Matyi háromszor járt túl Döbrögi eszén és náspángolta el, mert lefoglalt minket, a tulajdonát, és mert megbotoztatva fizetség helyett. Ilyen Döbrögi akar a te apád lenni, egy kényúr. Én százszor inkább lennék Lúdas Matyi.

MÁRTON Ostoba liba, nem szaporíthatatsz fajankókat! Ő nem lehet ideáld az újjászületésben. Az a tróger nem tiszteli az időseket. Egy csavargó.

MALVIN Nem igaz. Bátor katona a döbrögi kaszások élén.

MÁRTON Csak azért, hogy elkerülje a büntetést, hogy fosztogasson, és legkevésbé azért, hogy a pogányt aprítsa vagy kimentsen minket innen. Az ilyen sáskák miatt, mint ő, van éhínség Magyarországon. Ez lenne a híres, keresztényi szeretet? A szeresd ellenségedet is? Gondolj vissza arra, milyen kézöld volt Döbrögi uram háta.

MALVIN Matyi háta se nézett ki különül.

MÁRTON A deres után a saját lábán sétált ki itt a kapun. Búcsút se intve nekünk. Mégis háromszor verte Döbrögít félholtra.

MALVIN Tudhatnád, a magyar paraszt háta mindent kibír, mert kemény fából faragták.

MÁRTON Badarság! A hajdú épphogy legyezgette a hátát a bottal, ennek ellenére úgy jajgatott a deresen, mint a fába szorult féreg. Láttuk és hallottuk jól.

MALVIN Fogat fogért, szemet szemért. A kérdés csak az, hogy ki ütött előbb. Minden egyéb szórszálhasogatás.

MÁRTON Tudom én, mi a fogat fogért, de kinek ártott a sok kivágot gott fa?

MALVIN Az igazság áldozatokkal jár.

MÁRTON A háromszoros büntetés neked igazság? Hogy három máriást kért értünk, mikor felet se értünk, számodra az igazság? Háborús helyzet van, jól tudod. A hús ma a legfőbb áru a nyereszkesedők kezében.

MALVIN Ha arra gondolok, hogy napról napra többet érek, előnt a forróság. Érzem, a tollam is gyorsabban nő ettől. De rajtad még hús sincs, csak inak, ami semmire se jó. Kutyának való! Egy garast ha adnának érted a tyúkpiacon.

MÁRTON Régi trükk a becsmérés, hogy elterelj valakit a tárgytól. De nem tágitok. Ahogy egyik fülemben be, úgy a másikon ki. A Döbrögi úr tehát ebben az ínséges időkből csak a dolgát tette, nem többet, mikor fellépett egy üzérkedő ellen. A törvény kötelezi erre. De mi kötelezte Matyit? A pénz és a bosszú. Túl nagy ár volt ezért kivágni a fél erdőt. Gondolj az odalett madárfészkekre vagy a vásárban a hajdúk agyonhajszolt lovaira; a testvéreinkre, akiket pecsenyeként tállaltak fel Matyinak mint ácsnak és doktornak.

MALVIN Ez nem változtat a lényegen.

MÁRTON Hogy az uraság hátát libaszírral kengették a doktorok, hogy kiirtatta a megyében a ludakat, ha ez nem, mi változtat akkor a lényegen?

MALVIN Elfeledded, hogy Döbrögi becsületes ember lett azóta. Ez mindenképp megérte az áldozatot.

MÁRTON Könnyen beszél az és nagy szavakkal dobálózik, akit nem kopasztottak még meg. Döbrögi míg jajgatott, a szolgálak véres szemmel, rettegve virrasztottak, mert nem vigyáztak urukra jobban. A bíró pedig, aki Matyit mint doktort ajánlotta Döbröginek, az-

óta is álmatlanságban szenved. A pap és a hívek fohászai pedig hiteltelenné lettek, mert Matyi hazug malasztra pazaroltatta el azokat. Az Isten semmibevétele folyt itt! Végeredményben, ha belegondolok, az a bot csak az ördög hátán nem csattant.

MALVIN Te Döbrögi, én Lúdas Matyi, a többi szócseplés.

MÁRTON Elfeledded, Malvin, hogy nyáron az úszató hogy porzott Matyiéknál? Hogy zárt be víz nélkül este az ólba minket? Hogy szomjaztunk, hogy éhezünk, ha beteg volt az anyja? Úgy teszel, mint ha téged nem a csalánosba hajtott volna ki egyszer a legelő helyett! Én Döbrögi úr akarok lenni, és esküszöm, megkeserüli minden Lúdas Matyi.

MALVIN Nem maradok adósod, Marci! Minden ütést kamatostul kapod tőlem vissza majd! „Háromszor veri ezt kenden Lúdas Matyi vissza!”

Közben az egérlyuk szájában egy kobra feje tűnik fel Minnie piros masnijával a fején, és csöndben vár.

MÁRTON A kést, hallom, köszörülik, de a Matyiéknál minden kés tompa volt, köszörűkő meg sehol. Fiam, anyádnak beszélhetek, pedig képzelheted, hogy nyiszálták el a gúnárok torkát azokkal a békanyúzókkal. A Matyi képes volt baltával lecsapni a fejünk úgy, hogy a tollat le se kopasztotta a nyakunkról!

MIHÁLY Tollasan? Lehetetlen! Az állatkínzás.

MÁRTON Pancser! A liba nyakát se tudja elvágni. Itt legalább szakavatott emberek vágják el a torkod. Gyorsan és fájdalommentesen végzik.

MALVIN Igen, nagy öröm lesz nézni, ahogy szakszerűen végeznek ve-

led. Ahogy majd feltálmak ezüst-
tálon.

MÁRTON Kít erre, kít arra ítelt a vég-
zet. De a legtöbbünket arra, hogy
megegyenek egyszer. Hiba felhány-
torgatni ezt, mikor a lélek szabad.

MIHÁLY Hogy Döbrögi vagy Matyi
emészt meg, hogy ma vagy hol-
nap, kétes vigasz.

MÁRTON Matyi a pénzt háromszor
vette el értünk, háromszor húz-
ta el az úr nótáját, de minket itt
hagyott, nyakig a pácban. És ha
nem hagyott volna is, a Matyi nem
homofág.

MALVIN Hogy Dózsa Györgyöt meg-
sütötték és megették, könnyen le-
het, de nem ma és nem helyetted,
Marcikám.

MIHÁLY Sok lúd hentest győzhet-e?

MALVIN Döbrögi Döbröginek vajná
bár ki a szemét.

MÁRTON Matyit lesheted. Az ajtót ma
nem ő nyitja rád.

MALVIN Lárifári. Az kiabál, akinek az
ólja ég.

MIHÁLY Ki hiszi el, amit mondtok? Ki
hiszi el, amit Fazekas Mihály a lúd-
tollal írt? Mese az egész!

MÁRTON Ha mese, akkor én egy el-
átkozott királyfi vagyok.

MIHÁLY Jelentem! Jönnek a cselé-
dek, imádkozzatok!

MÁRTON Most majd megtudjátok,
milyen az, amikor a vágódeszkán
paraszas vasalóval kezelik a libát!
Most majd megtudjátok, milyen
az, amikor a babonás népség a le-
rágott csontjaitokból csupa szépet
és jót jósolat magának.

MALVIN A te csontodból, vészmadár,
az apokomplexist olvassák majd ki!

MÁRTON A-po-kom-plex-is az eszed
tokja, ostoba liba! Még hogy apo-
komplexis? Mindjárt becsinállok!

MALVIN Az nevet, aki utoljára ne-
vet! Beh, mit törődöm én veled!...

Éhes vagyok. Remélem, hozzák a
reggelim.

MIHÁLY Jelentem, csak egy csomó
madzagot.

MÁRTON Attól aligha fog hízni, Mal-
vin, a májad.

MIHÁLY Apám, mi ez a borzalmas
bűz?

MÁRTON Engem kérdezel? Honnét
tudjam? Kérdezd inkább magadtól!

*Ekkor a kígyó nagy üggyel-bajjal,
mégis csöndben kezd kifelé kúszni
a lyukból. A testén a következő ol-
vasható: Nagaina a nevem. Malvin ré-
mülten hápog.*

MIHÁLY Nyugalom! Csak semmi pá-
nik! Lassan mászik. Meg van der-
medve teljesen.

MÁRTON Úgy hápogtok, mint Blöki
szájában a törött szárnyú kácsa! Mi
az ördög ütött belétek? Jelentést
kérek!

MIHÁLY Jelentem, egy hatalmas, pápa-
szemes kobra kúszik felém, apám!

MÁRTON Képzeld, fiam! Csípj
magadba gyorsan! Döbrögi úrfi
bosszant minket biztos a játékkí-
gyójával.

MIHÁLY Ha ez játékkígyó, megeszem
a kalapomat!

MÁRTON Tégy úgy, mintha döglött
volnál. Dögre nem támad. Ha pe-
dig hallucinálnátok a félelemtől,
a tudatalattiban úgy gyorsabban
semmivé foszlik.

MIHÁLY Hát nem érzed a bűzét?
A tudatalatti nem bűzlik.

MÁRTON Ami igaz, az igaz. Igencsak
ingerli valami a receptoraimat. És
mivel ezért nem én vagyok a lu-
das, fellelegezhetek. De ha nem
én vagyok a ludas, gondolnom kell
arra, akinek ludasnak kell ezért
lennie. Elfog a borzadály! Ha ak-
kora, amennyire bűdös, akkor ez a
Loch Ness-i szörny lehet csak!

MIHÁLY Sose láttam ekkora dögöt!
Csak tüzet ne okádjon!

MÁRTON Képtelenség! Az Alföldön
nincs sárkánykígyó. De ha van is,
nem kell rögtön becsinálni. Mind-
járt itt vannak a szolgák és a fo-
kossal agyonverik.

MIHÁLY Hol vannak azok még?! A li-
baúsztatón túl? Addig lenyel ke-
resztben kétszer! Különb is,
a szolgákban bízni dőreség. Ha
meglátják, rögtön elfutnak majd.

MÁRTON Ez igaz. Gyorsan vágjuk hát
hanyatt magunkat. Ha nem moz-
dulunk, talán nem támad.

MIHÁLY Bent kígyó, a szolgák kint.
Kutyaszorító ez, akármerről né-
zem!

MALVIN A tojásokon vessem magam
hanyatt? Hogy képzelitek? Gyá-
va kukacok! Védjétek meg! Egye-
dül kell gyöngé nő létemre szem-
benéznem egy hullóval?

MÁRTON Gágorj csak a szörny gyom-
rában! Épp eleget rágtad már a fü-
lünket!

MIHÁLY Dugd, anya, a fejed a szár-
nyad alá vagy a szalmába, mint
homokba a struccok a veszély lát-
tán, és meg ne mocsanj!

MÁRTON Tévedés! A struccok nem
dugják a fejüket a homokba, ha-
nem elfutnak.

MIHÁLY A gepárd vagy a leopárd
elői? Aligha... De pszt! Csönd le-
gyen! Valami furcsa zajt hallok...
Dobog a föld! Lovasok talán...

MÁRTON Lennének bár az apokali-
pszis lovasai! Más rajtunk már nem
szóghat.

*A libák döglöttnek tettetik magukat.
Malvin a hóna alá dugja a fejét, de
ki-kiles alóla. A kígyó a teli tához
vonszolja magát és tömni kezdi ma-
gába a magokat. A libák közben visz-
szafajtottan beszélgetnek.*

MALVIN Ez a ronda hulló lassan be-
falja a maradékot. Valamit tenni
kell! Nem engedhetjük!

MÁRTON Fogd be a csőröd! A kí-
váncsisággoddal rohanj egyedül a
vesztedbe!

MALVIN Ha nem tudnád, a kígyók sü-
ketek.

MÁRTON Csak nem azt akarod mon-
dani, hogy dísznek sziszegnek
vagy csörgetik a farkukat?

MALVIN Ez egy vegetáriánusz, tud-
dista kobra. Lopni jött ide. Éb-
redjétek hát!

MÁRTON Vegetáriánus kobra nincs.
És különben is, a kígyó zsidó-ke-
resztény szimbólum. Mózes vándor-
botja is egy mumifikálódott kí-
gyó volt. Ha megszomjazott, azzal
fakasztott vizet a sziklából.

MALVIN Lenne bár bot, nem falná
akkor ilyen mohón a magot.

MÁRTON Kínjában eszi csupán. És
egye is csak azt! Ellesz vele egy
darabig. Addig ideér a felmentő
sereg.

MALVIN Ha volna Döbrög határában
mérgekígyó, mi volnánk az elsők,
akik tudnánk róla. De mivel nem
tud mérges kígyóról közülünk sen-
ki, ezért ez nem lehet se kobra, se
áspíkígyó, se keresztés vipera.
Mondom nektek, egy fogatlan sik-
ló ez csupán. Egy nőnek kell meg-
magyarázni ezt nektek?

MÁRTON Hogy a magot ropogatja
fogatlanul és nem a csontodat
hangosan, csak annak köszönhe-
ted, hogy rusnya dög vagy!

MALVIN Lenne bár nyújtófa ez a kí-
gyó, akkorát sóznék vele a há-
tadra, hogy a csillagok láttán va-
kon fakadnál sírva!

MIHÁLY Maradjatok veszteg! Süketek
vagytok, vagy csak nem hallotok?

MÁRTON Mi az? Csak nem kopogtat-
nak a hentesek?

MALVIN A jó modorból igazán rájuk férne egy kicsi.

MIHÁLY Jelentem, egy öt-tíz fős lovas csapat vágatva tör a búzamezőn át. Mögöttük, ha jól hallom, húsz-harminc penge füttyülve hajtja a szelet.

MÁRTON Gondolom, nem a libapecsényére hivatalosok.

MALVIN Talán kígyóvadászok.

A paták dobogása erősödik. Kint rémült kiáltások hallatszanak, női sikolyok, ordibálás, gyereksírás, puskaropogás. A harangot is félreverik.

MÁRTON Ha ezek kígyóvadászok, Malvin, akkor én anakonda vagyok. Szerencsénkre időben érkeztek. Mondd, Misi, mit láatsz?

MIHÁLY Döglött vagyok, ha nem tudnád! Annyit látok, mint te. Se többet, se kevesebbet. De a fülem nemhiába lapul a földön.

MÁRTON Ideje föltámadnod és megnézned, mi ez a fölfordulás odakint.

MIHÁLY Egy kígyóval a hátamban? Nem eszik olyan forrón a kását!

MÁRTON Már teletömte magát biztos. Ha pedig jóllakott, egy kígyó csak alszik és emészt.

MALVIN Igaza van apádnak. Ez a kígyó degeszre tömte magát. Cso-da, hogy szét nem pukkan.

MÁRTON Helyre kell hoznod, fiam, a hibát. A döbrögiek nem lesznek olyan elnézőek, mint én vagy anyád, amiért épp a veszély közeledtekor heverésztél némán.

MIHÁLY Egész éjjel le se hunytam a szemem, és ha a hentesek nem fenik a késeiket és nem hasogatják a rönköket már hajnalban, hidd el, fellármáztam volna őket. Hogy ébren is meglepték őket, arról csak saját maguk tehetnek.

MÁRTON Csak egyszer mondjon csü-törtököt egy muskéta, nem lesz,

aki megköszönje neki, hogy mindig célba talált az éleslövészetten. Fiam, kapd össze magad, mert míg te heversz, a libanemzetség elveszti a jó hírét és az emberek bizalmát.

MIHÁLY Aki a kést feni, ne várjon bizalmat!

MALVIN Füstszagot érzek. Csak nem gyújtogatnak is?

MÁRTON Elevenen fognak megsütni minket a gazemberek pecsényének!

MALVIN Segítség! Segítség! Segítség!

MÁRTON Tojás helyett ne akarj köztünk pánikot kelteni!

MALVIN Segítséget se szabad már kérni?

MÁRTON A döbrögiek, akik túléltek a mészárlást, árkon-bokron túl vannak már, ahol ha akarnák, se hallanák meg sápiózásod, de ha hallanák is, gondolod, hogy vásárra vinnék a bőrüket egy buta liba miatt? Ha csöndben maradsz, talán a martalócok se fognak észrevenni minket.

Az ablakon vörös fény vetül be, ahogy kint felcsapnak a hatalmas lángok.

MIHÁLY Itt a hátsó udvaron biztonságban vagyunk. És a libaúsztató is tele van esővízzel.

MÁRTON Sajnos nem azért, hogy az ólat oltsák majd veled.

MALVIN Misi, hajlandó lennél végre megnézni, mi a helyzet? Ne várd, hogy itt hagyjam a tojásokat. Azt megbánod!

MÁRTON Szerintem jobb lenne boldog tudatlanságban bevégezni életünket.

MIHÁLY (kiles) Jelentem, egy lángtenger csak, amit látok.

MÁRTON A martalócok szándéka nyilvánvaló: elevenen megpörkölni Döbrögi uramat.

MALVIN Most végre megtudja az a pecsenyepusztító, hogy milyen pecsenyének lenni!

MIHÁLY Jelentem továbbá, hogy a szélirány a lehető legrosszabb. Körbe-körbe forog, és erős is.

MÁRTON Hogy melyik a rossz szélirány, a gyújtogatók tudják legjobban és legegőbb. Ezt jegyezd meg!

MIHÁLY Jelentem még, hogy a hátsó udvar többé nem biztonságos. A szikrát tetőről tetőre hordja a szél. Idő kérdése, hogy mikor válik ólunk alaposan befűtött kemencévé.

MALVIN A melléképületeket, mint tudjuk, mindig utoljára szokták oltani.

MÁRTON Egyetlen esélyünk, ha megpróbálsz, fiam, kitörni az ajtót. De nem tudom, okos dolog-e kitörni innen. Ezek a martalócok éhesebbek és veszélyesebbek sokkal Döbröginél. Félek, nyersen és elevenen fognak megenni minket. Jobb, ha nem hívjuk fel magunkra a figyelmüket.

MIHÁLY Gondolod, hogy szénné égni kellemesebb lesz? Én döntöttem, aki akar, velem tart. *(Az ajtónak feszül.)*

MÁRTON Fájdalmat nem érzünk majd semmit. A füst szépen el fog kábítani minket.

MIHÁLY A túlélési ösztön erősebb bennem az észérveidtól, apám. Melegen ajánlom, amint sikerül kitörnünk innen, mindenki arra fusson, amerre lát.

MÁRTON De hát én merre fussak? Arra, amerre nem látok? És kötéllel a lábamon? Hogy képzeled?

MALVIN A szerencse vak, Marcikám, gondolj arra!

MÁRTON A szerencsében pont ezért nem bíztam soha. Inkább elhamvasztom önmagam, mint a szent

életű jógik teszik. Talán úgy egyből a nirvánába kerülök majd.

MALVIN Tólem azt csinálsz magaddal, amit akarsz, ha kitörtük az ajtót. Tepertőt sütsz-e magadból vagy elrepülsz a vakvilágba, senkit nem érdekel már. Itt útjaink végre elválnak! Az ásó, a kapa és a nagyharang válasszon el ma örökre minket!

MIHÁLY Segíts, anyám, egyedül nem boldogulok az ajtóval!

MALVIN Hagyjam itt a tojásokat? A kígyó martalékának?

MÁRTON Hát már elfeledted, ilyen rövid az eszed, hogy egy jóllakott, fogatlan rágcsáló csak?

MALVIN Egy kígyót hiba lenne melegengetni a mellünkön.

MÁRTON Vészhelyzet van, és vészhelyzetben, jól tudod, a vadállatok segítik és nem bántják egymást. Ezt az ösztönük súgja.

MIHÁLY Jössz már, anyám, vagy megvárod, amíg pecsenye lesz belőlünk tojásrántottával?

Malvin segíteni indul, ugyanakkor a kígyóból kibújik Minnie, akinek farkcsonkján hatalmas gézkötés van. A kígyó fejéről leveszi a masniját, és saját fejére illeszti, majd elrágja Márton kötelét, végül az egérlyukon át távozik.

Malvin döbbenten nézi a jelenést. A fojtó füst egyre inkább ellep mindent.

MALVIN *(a levegőt kapkodva)* Az egér... a kígyóból... Az egér... a kígyóból...

MÁRTON Egér a kígyóból? Magyarázatot kérek! Miféle új bűvészműtatvány ez?

MIHÁLY Jelentem, a kígyó megdöglött. A házi egerünk végzett vele. Kirágta a hasát.

MÁRTON Megmondtam, hogy egy egér nem kártevő, de ti nem hittetek nekem. A kígyó azonban egy

igen oktan állat. Egeret egyben lenyelni életveszélyes dolog. Vagy halálra zabálta volna magát, és a lelke egerként távozott belőle?

MIHÁLY Apám, igazad volt, hogy velünk szemben védted Minnie-t. Hárman biztos elbírunk ezzel a vacak ólajtóval.

MALVIN Imába foglalhatod már az utálatos egered nevét, amiért megszabadított, elrágva a köteled, bár nem tudom, miért tette. Megaligha érdemelted.

MÁRTON Ha túléljük a világégést, Minnie és én egy tálból cseresznyézünk majd. Minnie tudja, hogy mindig a pártját fogtam, és ő nem egy olyan hálátlan néember, mint amilyen te vagy, Malvin. A jajgató orszlán talpából is kihúzta szabadítóm egyik őse a szamártövist. Mikor húznád te ki, ostoba liba? Nem elég butának és mohónak lenni a világban!

MALVIN Napokig szartál a köteledre és magyaráztad nekünk a libafosmaró hatását, és most láss csodát! Egy egér rágja szét, és nem okoskodott semmit.

MÁRTON Bár nőne éles metszőfogad, Malvinkám, hogy elhallgatnál végre!

MIHÁLY *(a füstben köhögve)* Hát sose lesz vége már a fecsegésteknek? Hogy a sátán kopassza le az átkozott tollatokat!

MÁRTON Sátán nincs, már ezerszer megbeszéltük! Ez a tűzvész sem a pokol tüze, ostoba emberek műve csak. A látszat, mint tudjuk, csal.

MIHÁLY A látszat lehet, hogy csal, de akkor mi a fészkes fene szakad mindjárt tűzoszlopként a fejünkre, és mitől kap hamarosan lángra hátunkon a toll is?

MÁRTON Mi tagadás, kezd forró lenni a helyzet itt. *(Az ajtó felé botorkál.)*

MIHÁLY Könyörögjünk, hogy gyorsabban kapkodd magad egy kicsit?!

MÁRTON Hunyd be a szemed, és rögtön rájössz, hogy nem olyan egyszerű dolog sötétben tájékozódni és belőni egy átkozott ajtót. Türelmetlenséged úgy összezavart, hogy félek, belelépek a vidravasba.

MIHÁLY Bajosan. Míg hortyogtál, a vidravasba belelépett egy patkány.

MÁRTON És ezt csak most mondod?

MALVIN Itt a szárnyam, Marci, fogd és vezetlek. *(Szárny a szárnyban mennek.)* A döbrögi vásárra mentünk így együtt Lúdas Matyi szeme előtt. Emlékszel?

MÁRTON Ahogy most, akkor se hiányzott nekem melletted kiverni a díszlépés.

MIHÁLY Siessetek! Mindjárt elered a tűzeső! Szeretnék mielőbb fejest ugrani a libaúsztatóba. Sose vágytam még ennyire rá.

MALVIN De csak a tojások kimentése után. A vízparton azonnal fészket csinállok majd. Lelki szemem előtt már látom, hol lesz a mi nyírványánk.

MÁRTON Ha ki nem merik addig a sarat is a pocsolyánkából.

MALVIN Előbb is eszünkbe juthatott volna kitörni innen.

MÁRTON Ostoba liba, mondd, hogyan juthatott volna eszedbe előbb bármi? Buta állatok vagyunk mi. Csoda, hogy most, mikor lángol fejünk felett a fedél, más is eszünkbe jutott a zabáláson kívül.

Hárman feszülnek neki az ajtónak. Ahogy kitörik az ajtót és kibukfenceznek, a mennyezet beszakad utánuk.

Mindent elborít a füst és a láng. A tojások sorban robbannak fel az égig érő tűzben. A tojót, aki a tojásokért a tűzbe sikoltozva rohanna, a két gúnár alig bírja visszatartani.